25ՐԴ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 6960   25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1908   ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ   15 ԶԻԼ-ՔԱՏԷ 1326   8 Decembre 1908   25me année   N. 6960

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

Բաժանորդագրութեան Պայմանները

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ռ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

Պ. ՏԷԼՊԷՕՖԷՆ
ԹԵԼԱԴՐՈՒԱԾ

Ցաւը հետզհետէ տիեզերական կը դառնայ։ Ամէն նայուածք կը թրջի կարեկցութեան արցունքով, ամէն շրթունք միեւնոյն օգնութեան աղաղակը կ'երկարաձգուի։

Բայց կը խորհիմ թէ ինչ պիտի ըլլար արդեօք Հայաստանի վիճակը, եթէ դեռ երէկ յեղափոխութեան չքնաղ դրօշակը չը պարզէր Պոլսոյ փողոցներուն մէջ, ու մենք, գրողներս, չկարենայինք դեռ հրապարակով կոչեր ընել, մեր եղբայրներուն խաչուած գլուխները ցոյց տալ, մեր քոյրերուն ու մեր աղջիկներուն անգթօրէն առեւանգուած կեանքերը ողբալ ու Հայուն վիշտին համայնական երեւոյթ մը տալ։

Ուշ մնացած էր նոյն իսկ ուրեմն ազատութեան զարթօնքը։ Լոյսը դեռ կը յամենար լեռներուն ետին մնալ և մութէ չալիկի մը մէջ կը պահուըտէր։

Ահաւասիկ մարդկային ամէն շրթունք միեւնոյն հեծեծանքի և ցաւի սարսռանքովը կը դողդղայ։ Այգը կը ճեղքուի, բայց ժողովուրդին մէկ մասը կիսամեռ է և կեանքի զօրաւոր ներարկումի մը կը կարօտի լոյսին հեշտանքը վայելել կարենալու համար։

Հիմա որ կրնանք մեր մտածումները անկեղծօրէն և անվերապահօրէն իրարու յայտնել, կը տեսնենք թէ պզտիկ թիւ մը չեն կազմեր հայուն բարեկամները։ Անաթօլ Ֆրանսի, Ժօռէսի, Քլէմանսօյի, Բրէսանսէի և շատ մը ուրիշներու սկսած առաքինութիւնը, որ կը խորհրդանշուի Կլատսթօնի հռչակաւոր խօսքովը (Հայուն ծառայել քաղաքակրթութեան ծառայել է), կ'ընդարձակուի, կը լայննայ, կը համայնանայ։

Պ. Ռէժիս Տէլպէօֆ իր թերթին մէջ բաւական երկարօրէն կը խօսի գաւառի Հայերուն արդի վիճակին վրայ, հրապարակային կոչ մը կ'ընէ բոլոր համայնքներուն՝ ձեռք կարկառելու համար այն դժբաղդ, չարչարուած, տառապող ցեղին՝ որ մերինն է։

—Ինչո՞ւ արդեօք, կը հարցնեն եղեր երբեմն, Պ. Ռէժիս, Սթամպուլ այնքան համակրութիւն կը ցուցնէ Հայերուն հանդէպ։

—Որովհետեւ, կը պատասխանէ, դժբախտ էին անոնք և դժբախտ են տակաւին։

Չեմ յիշեր պատմութեան մէջ դարամիջոց մը ուր սովը, մերկութիւնը, ցաւը այսքան տաժանագին, այսքան անհեռակայելիօրէն ցնցող եղած ըլլայ։

Միամի՛տ արարածները։ Սրբազան գիրքերու մէջ դժոխքը կը նկարագրեն, առանց գիտնալու թէ մարդ մեռնելու չէ անպատճառ գեհենին գաղափարը ունենալու համար։ Գացէ՛ք Սասունի և Զէյթունի սարերուն վրայ, ուր անօթութենէն զաւակնին կը ծախեն, քայլ մը առէ՛ք և պիտի նշմարէք այն նորանոր տանջանքի գործիքները որոնք ընդհանրապէս բոլոր օսմանցիներուն բայց մասնաւորապէս ամբողջ Հայերուն մարմինները բզքտած են, աստղահոս գմբէթի մը տակ՝ ուր յաւիտենապէս հիւանդ մարդ մը իր ցամքած, չորցած կոկորդը կը ոռոգէր Հայու արիւնով, երեւակայութիւննիդ տարէ՛ք, պտըտցուցէք այն հողերուն վրայ ուր ամէն բուսականութիւն կը չորցուի Հա՛յը անօթի ձգելու համար։

Պ. Ռէժիս Տէլպէօֆ անկեղծ և փութկոտ շարժումը ցոյց կուտայ տիեզերական հանգանակութեան մը ծրագիրին, որով միայն պիտի կարելի ըլլայ քիչ մը արիւն և կեանք ներշնչել մարդկութեան ամենադժբաղդ ցեղին։

Երէկ Մշեցի կին մը տեսայ որուն ճակատը և երեսները դանակի հետքեր կը կրէին։

—Էֆէնտի՛ս, ըսաւ, ամուսինս մեռցուցին, երկու արու զաւակներս աչքիս առջեւ ողջ ողջ թաղեցին, աղջիկս հասցուցին այն վիճակին՝ զոր կ'երեւակայէք և ինծի դանակի հարուածներ տալով կարծեցին թէ պիտի մեռնիմ։ Սրունքներուս ու ստինքիս վրայ ալ դանակի հետքեր կան. ինչպէս աղէկցայ, չեմ գիտեր. գիտցածս սա է որ օրին մէկը ինքզինքս այդ դժոխքէն հոս փոխադրեցի՝ անիծելով այն հողը որուն վրայ ծնողքս զիս ծնած էին։

Այս առտու կը հանդիպիմ Հայ տղու մը՝ որ Դէպքին՝ որդեգրուելով Գերմանացիէ մը Պերլին կը տարուի և որ ազատութեան այս օրերուն Պոլիս է եկեր մայրական գիրկը փնտռելու համար։ Մա՛յր. — ո՛վ գիտէ ո՛րտեղէն կը փնտռէ քեզի հէք մայրը, եթէ սակայն ողջ ձգած են զայն, խե՜ղճ տղայ։

Վերջապէս ամէն վայրկեան կը հանդիպինք ասանկ դժնդակութիւններու։ Պ. Ռէժիս Տէլպէօֆ խորապէս զգածուած Հայուն ընդհանուր վիճակէն՝ աղուոր թելադրութիւններ կ'ընէ. շա՛տ շնորհապարտ է մեր ազգը ասանկ բարեմիտ հայասէրներուն, որոնք օգնութեան փողը կը հնչեցնեն Լոնտոնէն Կ. Պոլիս և Բարիզէն՝ Ամերիկա։ Մենք Հայերս, այդ անշահախնդիր անձերուն շա՛տ բան կը պարտինք և ապագային պիտի կրնանք զիրենք փոխարինել քաղաքակրթութեան լայն շարժումով մը, որուն ամէն կերպով արժանի են մեզ սիրող ազգերը։

Չմոռնանք զանոնք երբեք և աշխատինք, միշտ աշխատինք։ Ամէն աչք մեր վրայ պիտի ըլլայ ասկից ետքը։ Ջանանք իրենց ակնկալութիւնները գերազանցել։

Նախ ուժ տանք մեծ հանգանակութեան մը գաղափարին։ Անմիջական պէտք մըն է ատիկա։ Հարուստներ ունինք որոնք իրենց անտարբերութեան և անազգայնութեան պատեաններուն ապաւինած՝ չեն ուզեր օգնել, նպաստել։ Իրենք թաւիշէ բազմոցներու գիրկը քնքշօրէն բազմած, կրակին դէմ, չեն հաճիր պահ մը միաքով անդրադառնալ Հայաստանի արհաւիրք կացութեանը։ Միջակակարողը անպատճառ ու և է բան մը կը վճարէ, պարապ ետ չի դառնար. վաշխառու տիպարները իրենց կարծրացած խղճահարութեանը վրայ փռուած կը քնանան, կը խորդան։

Բերայի Աղքատախնամին տնօրէնութիւնը քառասուն փարանոց տոմսակներ հրապարակ հաներ է, իր պիւտճէն կանոնաւորելու համար անշուշտ։ Քանի մը հատ կ'առնեմ և մէկուն կը նայիմ։

Մարդուկը, որ իր մականունին վերջին եան պոչը կտրելով կը կարծէ հայ ըլլալէ դադրած ըլլալ, մարդ ըլլալէ դադրեցաւ ինծի համար երբ ձեռքէս քառասուն փարանոց ! տոմսակները առնելով ժաքէթիս գրպանը մտցուց շնական անտարբերութիւնով, արհամարհալից վատութիւնով։

—Քուկիններո՛ւդ տար... մեզի՞ ինչ։

Կը հասկնաք թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզէր։

Օտարները գիշեր ցերեկ մեր ապագային վրայ կը խորհին, լրագիրի տնօրէններ իրենց թերթերը լայնօրէն կը բանան մեր ազգային խնդիրներուն առջեւ, անդիէն Հայու այլասերած ուղեղ մը, մղլոտած, տգեղ մարդու հերաթափ գանկ մը աշխարհիս ամէնէն գձուձ և վրանդաց ունայնամտութիւնովը զիս խինճերու քով կը ղրկէ, ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱ գրպանէն չհանելու համար, իր հաստ ու անթափանց կաշիին մէջ մեկուսանալով։

Բայց ի՞նչ կը նշանակէ իմը և քուկը տիեզերապէս յուզող տագնապի մը առջեւ։

Անանկները՝ ամէն բան են, բայց ո՛չ մարդ, ինչպէս ըսի։

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԽՕՍՈՒԲՈՒՏՈՒՔ

Մարդիկ ընդհանրապէս չեն ախորժեր այն ամէն բաներէ որ լեղի կ'ըլլան։

Եթէ բան մըն ալ կայ, որ բացառաբար ամէնէն շատ իմ ջիղերուս կը դպչի, ան ալ... անուշն է։

Տոկացէք որ այս հակասութիւնը բացատրեմ ձեզի։

Անուշին բարեկամն եմ որքան ատեն որ իբրեւ ածական կրնայ ծառայել, սիրուած կնկան մը դէմքը որակելու համար. անուշ խօսքերու համար հոգի կուտամ և մասնաւոր հրապոյր մը կը գտնեմ այն աղջիկներուն քով որ... անուշ կը նային։

Գործի աշխարհին մէջ անուշ տեղը կապող մը եղած եմ ընդհանրապէս և տեսակ մը դուրգուրանքով պիտի յիշեմ միշտ սիրած աղջիկներէս մէկը որուն անունը Անոյշ էր։

Կը ներեմ անուշին որ ածական մը ըլլայ, նոյն իսկ անուն մը։

Բայց երբ իր կոչումէն շեղելով անուշը՝ հիւրասիրութեան մէկ accessoireը կ'ըլլայ և թեփսիի մէջ կը դրուի, օ՜, այն ատեն աչքէս կ'իյնայ և հետը գործ ունենալ չեմ ուզեր։

Դգալ մը անուշով լղրճուկցնել եկող հիւրին շրթունքները, ամէնէն յիմար, ամէնէն տգեղ, ամէնէն անիմաստ սովորութիւնն է որ ժառանգած ըլլանք մեր բարի մայրիկներէն և ժամանակին մշուշներուն ետին անհետացող մեր նախնիքներէն։

Եթէ անպատճառ կ'ուզենք որ մեր աւանդական սովորութիւնները չանհետանան և տեսակ մը chauvin աւանդապահութեամբ կը պնդէք որ անուշ մեծարելու idiot սովորութիւնը մեր մէջ շարունակուի, այդ սկզբունքէն մեկնելով ուրեմն, ես պիտի ուզէի որ մեր կիները փոխանակ Բարիզէն եկած modèleներու վրայ ձեւել տալու իրենց շրջազգեստները, վերադառնային երբեմնի էնթարի-շալվարին, որ եթէ դարուս ոգիին չի պատասխաներ իսկ, գոնէ սա առաւելութիւնը ունի որ կը ներէ մեզի կիսաբաց ճեղքի մը մէջէն ընդնշմարել կնոջ մերկ կուրծքը, առանց սպասելու որ անպատճառ մեծ երեկոյթ մը և կամ պզտիկ պարահանդէս մը տեղի ունենայ։

Քանի որ էնթարին սոսկում կը պատճառէ իրենց, ոչ նուազ նողկանք, ոչ նուազ զզուանք կը պատճառէ ինծի անուշը որ մեր հին պատմութեան կը պատկանի... Բիւզանդ Քէչեանի ոճին պէս։

Իզմիր գտնուած ատենս անգամ մը անուշ մեծարելու սովորութեան դէմ բողոք յարուցի և այս թելադրանքէս մղուած, գտնուեցան փափկամիտ տանտիրուհիներ որ իրենց անուշի արծաթ սափսէները, christofle պզտիկ գդալները և bacarat գաւաթները գացին թխմեցին հոն ուր իրարու վրայ կուտակուած էին մօրենական մայրաֆօնները, à bride գլխարկները, tournureները, քովէն յաստիկով կօշիկները և վերջապէս այն ամէն առարկաները որոնց վրայ անցեալին մըգլոտած հոտը կար։

Պոլսոյ մէջ այս propagandeը դեռ չսկսայ, որովհետեւ տակաւին պէտք եղած մտերմութիւնը չի կրցայ հաստատել մայրաքաղաքիս նազելաշուք տանտիրուհիներուն հետ։

Եւ կարծեմ ասիկա միակ շուքն է որ Զօհրապին ալ գործին կուգայ և պիտի մաղթէի որ բերանը բռնուի այն վայրկեանին որ մաքէն պիտի անցընէ ասոր դէմ ալ բողոքելու։

Ընտրական պայքարներէն անմիջապէս ետքը միտքս դրած էի անուշին դէմ մղել պայքարս, եթէ բացառիկ պարագայ մը, չստիպեր զիս Պատրիարքարան երթալ շաբաթ օր։

Իզմիրլեանի պէս Պատրիարք մը պէտք էր որ աչքս առնէի Կէտիկ-Փաշայի զառիվերը։

Քանի տարիներէ ի վեր Գում-Գափու ոտք կոխած չունէի։

Եւ մեր պաշտելի Պատրիարքին ամէնէն սիրտը նեղացած մէկ վայրկեանին վրայ հասայ։

Նորին Ամենապատուութիւնը հիւրեր ունէր և գաղթականները իրենց սխնլքըր ներկայութեամբը ժխոր մը դրած էին Պատրիարքարանի շէնքին մէջ։

Այդ խռովութեան մէջ պարթեւ հասակով և բալա պեխերով քաւաս մը, ինչ կ'ուզէք որ տանի Պատրիարքին ընդունելութեան սենեակէն ներս։

Անուշի թեփսի մը։

Ասոր վրայ երկու տեսակ և երկու տարբեր գոյնէ չեվիրմէ պարունակող բիւրեղեայ թասեր կան, որոնց ետեւ շարուած են կէս երկոտասնեակ ոսկեզօծ շրթունքներով պիլլոր գաւաթներ և առջեւնին Քրիստոսի աշակերտներուն թիւին հաւասար արծաթ դգալ։

Կը հասկնամ որ տաքուկ boudoirի մը մէջ ճկուն իրանով և իշխանուհիներու վայել սանտրուածքով յոյն սպասուհի մը հազիւ տասնը ինը տարու, անուշ բերէ, որովհետեւ տիրուհին կ'ուզէ որ եկող հիւրին լեզուն սահի և բերանը քաղցրանայ։

Tête à tête տեսակցութիւններու մէջ ատկէ աւելին ալ մարդ կրնայ սպասել. բայց Պատրիարքարանի պէս պաշտօնական տեղ մը, Իզմիրլեանի պէս Պատրիարքի մը օրով, հազար ինը հարիւր ութին ուր վիթխարի régimeը տապալեցաւ, դեռ շարունակել անուշ հրամցնել հիւրերուն, ընդունիլ այդ հնաւանդ սովորութեան շարունակութիւնը, ասիկա պատշաճ չեմ գտներ, ասիկա հայհոյանք մըն է ժամանակին ոգւոյն դէմ, ասիկա քիքիքիօսի գործ է, ասիկա նշանակութիւն չունի։

Բայց պիտի առարկուի թէ աս ասանկ եղած է միշտ և Ալփիարէ մը չեն սպասեր որ ընդունուած սովորութիւնը գայ խանգարէ։

Ո՞ւր կ'ուզէք որ դնեմ ուրեմն bon sens ըսուած բանը և ժամանակիս պատշաճութիւնը։

Իզմիրլեանի օրով Պատրիարքարան մը տարբեր ըլլալու է Շղթայակիրներու ժամանակի Պատրիարքարանէն։

Այդ թեփսիով անուշ բերելու սովորութիւնը տուտուի գործ է, գռեհիկ և անպատշաճ և անոր շարունակութեան դէմ կը բողոքեմ քանի որ այսօրուան օրս անպատճառ բանի մը դէմ բողոքելը մօտա է et du dernier chic։

Երկաթեայ Պատրիարքի մը դէմ նստիլ և տղաքներու պէս անուշի դգալ մը լըզվըտել, c'est insensé c'est idiot։

Կարծես միջավայրին նուիրականութենէն և մթնոլորտին լուրջութենէն բան մը կը պակսի կոր երբ անուշին թեփսին կը պտտցնեն ջլթիկ աւանդամոլութեամբ մը։

Իզմիրլեանի պէս Պատրիարք մը սիրելու, յարգելու և անոր ակնածելու համար դգալ մը անուշի պէտք չունինք։

Պաշտօնական տեղերու մէջ քաղցրաւենիները խաղքութիւն մըն է և երկրին սովորութիւնը եղող գաւաթ մը սուրճը պէտք եղածէն աւելի է իսկ եկող այցելուները հիւրասիրելու։

Եթէ կ'ուզէք անպատճառ բան մը հրամցնել եկողին, գաւաթ մը սուրճ թէ՛ բաւական է և թէ պատշաճ։

Il n'y a pas de petites réformes, comme il n'y a pas de petites économies.

Հիմայ՝ շատ հետաքրքիր եմ գիտնալու թէ առաջ առաջ Ազնուաշո՞ւք տիտղոսը պիտի վերնայ Պատրիարքարանէն թէ... անուշին թեփսին։

Ե. ԱԼՓԻԱՐ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

առ. Տ. Ա. Օ. ԲԱՐԻԶ

Ծան. Խմբ.— Կը յիշուի թէ Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակումէն անմիջապէս ետքը, Ս. Դաւթեան «Արեւելք»ի միջոցաւ խանդավառ հրաւէր մը ուղղած էր օտարութեան մէջ գտնուող Գործիչներու եւ Գրական Դէմքերու, որպէս զի օգտուելով ձեռք բերուած ազատութենէն՝ վերադառնան հայրենիք եւ իրենց գործունէութիւնը բերեն ի նպաստ նորածին ազատագրութեան շրջանին. Բարիզաբնակ ազգայինի մը, այս առթիւ նամակ մը ուղղած է մեր աշխատակցին, քննադատելով ազգ. գործիչներէ ոմանց կեանքն ու գործունէութիւնը՝ հետեւեալ տողերով.

«Յարգելի և վաղեմի բարեկամ,

«Օսմ. Սահմանադրութեան վերահաստատումին հոյակապ և կարի յոյժ յիշատակելի դէպքը մեր ամէնուս վրայ պարտք կը դնէ զիրար շնորհաւորելու. ահա կուգամ կատարել այդ նուիրական պարտականութիւնս հանդէպ ձեզ որ այնքան տառապեցաք նախորդ դժոխային ռէժիմին երեսէն։

«Անցեալ օր Արեւելքի մէջ ձեր մէկ գեղեցիկ յօդուածը կարդացի, յօդուած մը որ լի էր մարդասիրական, կարեկցական և հայրենասիրական ոգիով. այս ընտիր յատկութիւններուն քով՝ սակայն, չափազանց միամտութեան աստիճան՝ բարութիւն մը նշմարեցի ձեզ մօտ, երբ այդ միեւնոյն յօդուածին մէջ կարդացի ձեր կոչը՝ մեր արտասահման գտնուող երեք ծանօթ գրագէտներին, որոնցմէ Ռուբէնը (Ծ. Խ.—Ռուբէն Զարդարեան ըսել կ'ուզէ) չեմ ճանչնար, գալով միւս երկուքին՝ Մինաս Չերազ և Ա. Չօպանեան, հաճեցէք մտիկ ընել որ ըսեմ։

«Ըսելիք չկայ. Մինաս Չերազ մեր յարգելի գրչի վաստակաւորներէն և ազգային գործիչներէն է, և անխարդախ մարդ եղած է միշտ։ Ասոր փոխարէն, Ազգն ալ գիտցած է զինքը միշտ գնահատել նիւթապէս և բարոյապէս, և այսօր ալ կ'ապրի նոյն այդ գնահատութեան շնորհիւ։ Այսքան տարի հանգիստ և հանդարտ ապրած է Եւրոպայի ազատ երկինքին ներքեւ, առանց ենթարկուելու այն ֆիզիքական և բարոյական խոշտանգումին որ կը ծանրանար մեր ամէնուս վրայ՝ ի Պոլիս և այլուր։

«Նոյնպէս, Ա. Չօպանեան մինչեւ այսօր կ'ապրի, առանց նեղութեան, կարգ մը պաշտպանութիւններու շնորհիւ և գիրքեր տպել կուտայ միեւնոյն բարերարներու շնորհիւ, և այսօր, հազար ոսկի տաս, Բարիզը չի ձգեր, որովհետեւ ո՞ւր պիտի գտնայ այդ հանգիստը և անուշ կեանքը՝ առանց ո՛ր և է նեղութեան և տքնութեան։

«Ասոնք և ո՛չ մէկ բան քաշած են մեր քաշածներէն, մանաւանդ ձե՛ր քաշածներէն. մենք մեզմով ուրախանանք, սի՛րելիս։ Ձեր այն արտասահմանի ազգային գործիչ կարծածները քուլում պանիրի մէյ մէկ տոպրակի մէջ մտած՝ մարմիննին պարարտացնելու վրայ են. մամուլի ազատութեան շնորհիւ, շատ բաներ պիտի իմանաք և զարմանաք ասկէ վերջը։

«Ուրեմն, ի սրտէ շնորհաւորելով զձեզ և ձեզնմանները՝ իրենց երբեմնի տառապանքներուն համար, կը ղրկեմ ձեզ ջերմագին բարեւներս։»

Այս խնդիրը իր այժմէութիւնը կորսնցուցած պիտի նկատուէր և մենք անդրադառնալու պէտք չպիտի տեսնէինք, եթէ նորագոյն պարագաներ չհարկադրէին զմեզ ուշադրութեան առնել նոյն յարգելի նամակագրին վերոյիշեալ տողերը։

Թէ ի՛նչ կ'ըսէ նամակագիրը, յայտնի է։ Եւրոպա ապաստանած մեր հայրենակիցներէն ոմանք իրենք իրենց համար դիրք մը պատրաստած են, որով այդպիսի հրաւէրի մը առջեւ ալ դուցէ չուզեն հայրենիք վերադառնալ, թէ այդ չինած դիրքերնին սա՛ կամ նա՛ միջոցով է եղեր, նպաստ կ'ընդունէին եղեր, ևն.։

Իր նամակին մէջ յիշած անձերը երկու են. մէկն է Մ. Չերազ և միւսը՝ Ա. Չօպանեան։

Առաջինին համար ըսածները վերլուծելով՝ մենք լիուլի արժանի կը գտնենք զինքը՝ այն գնահատումին որ իրեն ընծայուած է թէ՛ նիւթապէս և թէ բարոյապէս։ Շատ ուրախ ենք որ Մ. Չերազ իր տարագրութեան մէջ ալ չէ ունեցած գո՛նէ նիւթական հոգեր, և իր անխարդախ մարդու և ազգասէր գործիչի հանգամանքով կրցած է նիւթական առաւելութիւններ ձեռք բերել —յայտնի է թէ պատուաւոր եղանակով— և «այնքան տարի հանգիստ ու հանդարտ ապրած է Եւրոպայի ազատ երկինքին ներքեւ»։ Պատի՛ւ իրեն և իրենպէսներուն։

Ազգը անոր գործունէութիւնը գնահատած եղաւ փառաւոր ընդունելութիւն մը ընելով, ու վերադարձէն ետքն ալ պատուեց զայն՝ ընտրելով Երեսփոխան, Միաց. Ընկերութեանց Նախագահ և Կաթ. Ընտրութեան Պատուիրակ։ Կասկած չկայ թէ իրեն համար եղած կոչը անհարկի չէր

"ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(70)

ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ ԲԱԺԱՆՎՈՒՄ ԵՆ

Ը.

ՇԱՊՈՒՀԸ ՋԱՐԵՀԱՒԱՆԻ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԻ ՄՕՏ

Զինուորները խուռն բազմութեամբ հաւաքվում էին հանդիսատես լինելու։

Յայտնուեցաւ մովպետան-մովպետը, շրջապատած իւր ճերմակազգեստ մոգերով։ Տիրեց ընդհանուր լռութիւն։ Անցաւ նա հրապարակի վրայ, ձեռքը բարձրացրեց, և դառնալով դէպ ի կանանց շարքերը, խօսեց.

—Ձեր ամուսինների յամառութիւնը ձեզ այդ նախատական վիճակի մէջ դրեց։ Դուք քաւում էք նրանց մեղքերը։ Մեծ է Արեգակ արքայից արքան, և անբա՛ւ է նրա գթութիւնը։ Նա ձեզ ներումն կը շնորհէ, և դուք վերստին կը վայելէք ձեր նախկին փառքն ու պատիւը, եթէ կը կատարէք նրա բարձր հրամանը։ Որպէս արեգակը սփռում է իւր կենսատու լոյսն ու ջերմութիւնը համօրէն աշխարհում, այնպէս և ամբողջ աշխարհը պէտք է գոհութեան ծունր խոնարհեցնէ նրա առջեւ։ Նա է լուսոյ և կեանքի աղբիւրը։ Նրանից է բղխում ամէն բարութիւն։ Առանց նրան, կեանք և երջանկութիւն չը կայ. առանց նրան, տիրում է Ահրիմանի մթին խաւարը։ Նրա լուսապայծառ օրինակն է երկրի վրայ՝ որմզդական սուրբ հուրը։ Երկրպագութիւն տուէ՛ք նրան, և ձեզ փրկութիւն կը լինի։ Ձեզանից, որպէս ազնուատոհմ կանանցից, աւելի իրաւունք ունենք պահանջել այդ, որովհետեւ ձեր օրինակին պէտք է հետեւէ ամբողջ Հայաստանի աշխարհը։ Իսկ եթէ դուք եւս ձեր ամուսինների նման կը յամառէք ձեր մոլորութիւնների մէջ, այն ժամանակ ձեզ համար պատրաստ կը լինեն այդ սոսկալի մեքենաները,— նա ձեռքը տարաւ դէպ ի ձողաւոր սայլակները։ — Կատարեցէ՛ք Արեգակ արքայից արքայի կամքը, մե՛ծ է նրա զօրութիւնը և անբա՛ւ է նրա գթութիւնը։

—Թո՛ղ նրա զօրութիւնը, թո՛ղ նրա գթութիւնը իւր հետ ի կորուստ մատնուի,— աղաղակեցին կանայքը միաձայն։

—Եւ թո՛ղ յաւիտենական անէծքը լինի նրա մասն ու բաժինը։ Մենք պատրաստ ենք միշտ այդպէս գերի մնալ և ընդունել ամէն դառնապարտութիւն, քան թէ նրա չար կամքի և նրա անիրաւ հրամանի գերին դառնալ։

—Կրկնում եմ, երեքկնում եմ,— ձայն տուեց մովպետան-մովպետը — խնայեցէ՛ք ձեր անձերին, խղճացէք ձեր զաւակներին։ Ձեր զաւակները ձեր աչքերի առջեւ փղերի ոտքի կոխան կը լինեն, իսկ դուք այդ սայլակների վրայ կը դատապարտուէք չարաչար մահուամբ։

—Ոչինչ չէ կարող խախտել մեր հաւատը, ոչինչ չէ կարող վախեցնել մեզ։ Թո՛ղ կատարուի չար բռնակալի չար կամքը։ Մենք պատրաստ ենք։

Տեսնելով զայրացած կանանց հաստատամտութիւնը, մովպետան-մովպետը դարձաւ դէպ ի դահիճները, հրամայելով.

—Կատարեցէ՛ք...

Մոխրագոյն կարմրազգեստ դահիճները և, կատաղի գայլերի նման, յարձակուեցին հաւատաւոր կանանցից շատերին և տարան, կապեցին սայլակների տախտակամածի վրայ։ Մեքենան որքան վարպետութեամբ էր կազմուած, այնքան և ահռելի էր։ Դա ներկայացնում էր պարսկական անգթութիւնը իւր բոլոր բարբարոսութեամբ։ Երկաթեայ ձողը, որ կայմի պէս տնկած էր նրա մէջտեղում, կայմի նման պարաններ ունէր։ Անմեղ զոհերին կապում էին պարաններով, քարշ էին տալիս, և մի րոպէում բարձրացնում էին, և շամփրում էին սրածայր ձողի գլխին։ Քառորդ ժամ չանցաւ, հրապարակի ամբողջ մթնոլորտը լցուեցաւ մերկ դիակներով, որ կախուած էին օդի մէջ։ Բայց աւելի քան մահուան տագնապը, զարհուրելի էր այդ քաջ նահատակների զուարթութիւնը, որով նրանք մերձենում էին սոսկալի մեքենային։ Բարձրանալով նրա գլխին, այդ առաջին աստիճանն էին համարում, որի վրայ ոտք էին դնում, դիմելու դէպի յաւիտենական երանութիւնը։ Կնոջ արիութիւնը խորտակում էր անբարտաւան թագաւորի մեծամտութիւնը, որ իւր վրանում նստած, տեսնում էր նրանց տանջանքները, լսում էր նրանց դառն հառաչանքները, և լի սանդարամետական բարկութեամբ վրդովւում էր, ալեկոծւում էր, նկատելով որ իւր անօրինակ բարբարոսութիւններն անգամ մնում են ապարդիւն, մնում են առանց ազդեցութեան...

Նա ցած իջաւ թախտից, և դուրս եկաւ վրանից։ Նրա հետ դուրս եկան Մեհրուժան Արծրունին և Վահան Մամիկոնեանը։ Ամբողջ աւագանին, բոլոր դրանիկները, որ կանգնած էին նրա վրանի մուտքի հանդէպ, ընկան գետնի վրայ և երկրպագութիւն մատուցին։

Նա նստեց իւր ձին և դիմեց բանակը։ Նրան հետեւում էին Մեհրուժան Արծրունին և Վահան Մամիկոնեանը։ Իսկ նրանց ետեւից գնում էին արքայական թիկնապահները, ամենքը ձիաւորուած։

Թէ ինքը թագաւորը և թէ իւր ձին վառվռում էին ոսկու և գոհարների մէջ։ Ձիու գագաթի վրայ փայլում էր մի ճաճանչաւոր մահիկ։ Բանակը դիտելուց յետոյ, նա դիմեց դէպի այն կողմը, որտեղ կատարվում էր բարբարոսական գործողութիւնը։

Խորին ուշադրութեամբ անցնում էր նա մերկանդամ կանանց շարքերի միջով և նայում էր իւրաքանչիւրի վրայ։ Մէկը նրանցից զայրացած կերպով ձայն արձակեց.

—Շապո՛ւհ, այդ վայել չէ մի թագաւորի, որ իրան հասարակաց հայր է կոչում։ Այդպէս հրապարակապէս խայտառակելով պատուաւոր կանանց, դու խայտառակում ես քեզ։ Քո բոլոր զօրութեամբ, տկար կնոջ հետ այդպէս վարուելով, դու ապացուցանում ես քո հոգեկան ողորմելի տկարութիւնը...

Նա ձիու գլուխը պահեց և, դառնալով դէպի Մեհրուժան Արծրունին, հարցրեց.

—Ո՞վ է այդ կինը։

—Սիւնեաց Անդովկ իշխանի տիկինն է,—պատասխանեց Մեհրուժանը։

Վահան Մամիկոնեանը ամօթից, թէ խղճի խայթից, գլուխը քարշ ձգեց։ Սիւնեաց Անդովկ իշխանը Մամիկոնեանների փեսան էր. և այդ պատկառելի տիկինը նրա հօր քոյրն էր։ Այդ պատկառելի տիկինը, մի և նոյն ժամանակ, հայոց թագուհու՝ Փառանձեմի մայրն էր։ Որովհետեւ Արշակ թագաւորը ամուսնացած էր Սիւնեաց Անդովկ իշխանի դստեր, Փառանձեմի հետ։

Լսելով Անդովկի անունը, Շապուհի սպառնալի դէմքի վրայ անցաւ մի դառն ծիծաղ։

—Դու ինձ նախատում ես, տիկին,— ասաց նա հեգնական ձայնով։—Դու ինձ նախատում ես, որ ես թագաւորապէս չեմ վարւում։ Ապա այն վայելո՞ւչ էր, ապա այն լա՞ւ էր, տիկին, որ քո ամուսին Անդովկ իշխանը գերի վարեց իմ նախորդ Ներսեհ արքայի ամբողջ կանանոցը, և Արեաց տիկնանց-տիկինը յափշտակեց տարաւ Սիւնիք։

—Եւ անվայել չէր, Շապուհ,—պատասխանեց տիկինը։—Իմ ամուսինը, իրաւ է, քո նախորդ Ներսեհ արքայի կանանոցը գերի վարեց։ Բայց ո՞րտեղից։ Պատերազմի դաշտից, իւր մեծ յաղթութիւնից յետոյ։ Իսկ դու գողի նման մտար իմ ամուսնի անտէր ու անպաշտպան ամրոցը և նրա ընտանիքը յափշտակեցիր։ Եթէ իմ ամուսինը Բիւզանդիայում չը գտնուէր, դու այդ գողութիւնը անել չէիր կարող։ Նա իւր գերիների հետ վարուեցաւ այնպէս, որպէս օրէնք էր մի ազնիւ իշխանի։ Նա Ներսեհի կանանցից ոչ մէկի քօղը չը բարձրացրեց։ Իսկ դո՛ւ մեզ մերկանդամ կանգնացրել ես այդ հրապարակի վրայ։ Նա Ներսեհի կանանցը արքայավայել պատուով պահելուց յետոյ, դարձեալ պատուով յետ ուղարկեց։ Իսկ դու քո կին գերիներին բարբարոսութեամբ բարձրացնում ես այդ երկաթեայ անարգ սիւների վրայ։ Ամօ՛թ քեզ, Շապուհ, դու արատաւորեցիր թէ՛ թագաւորի մեծութիւնը և թէ՛ մարդու առաքինութիւնը։

(Շարունակելի)

ու ապէ՛ կոչն ալ, ան կոչուած է չատ տեսակ ծառայութիւններ մատուցանել իրբեւ մտքի մարդ, իրբեւ գրչի մարդ և իրբեւ քրիստոնեայ ու ազգային մշակ։ Եթէ ուրիչ արժանիք ալ չունենար խել, իր մասին գրուածները (գրչի վաստակաւոր, ազգային գործիչ և անխարդախ մարդ —մանաւանդ այս վերջինը) արդէն պիտի բաւէին որ՝ Ազատութեան առաջին օրերուն մէջ՝ իրեն ուղղուէր հայրենիք վերադառնալու սրտաբուխ կոչը, որուն կ՚ակնարկէ նամակագիրը։

Փօլսոյ Արշակ Չօպանեանին, ասոր ալ ուղղուած մեղադրանքը սա է որ «կարդ մը պաշտպանութիւններու շնորհիւ առանց նեղութեան կ՚ապրի Բարիզի մէջ, բարեկամներու շնորհիւ գիրքեր տպել կու տայ, ևայլն»։ Բայց մենք այս ամէնը պէտք է գովեստի տեղ առնենք և ոչ թէ պարսաւի։ Չօպանեան եթէ Բարիզի մէջ ունեցած է ազգային դատին համար գործունէութիւն և դեր, —ինչպէս կը հաւատանք— ատիկա իր առաջին պատույ տիտղոսը նկատուելու էր և ծափերով ու խանդավառանքով ընդունուելու էր իր վերադարձը։ Եթէ այդ գործունէութեան մէջ —ենթադրենք թէ— սխալներ ալ ունեցած է, ատիկա չարգիլեր որ զինքն ալ արժանի չսեպենք ազատութեան կոչին որ ուղղուեցաւ «անոնց որ տարասպեցան»։ Մնաց որ այդ առաջին թափին մէջ, մենք ո՛ր և է նկատում, ո՛ր և է կշիռ ու համեմատութիւն դնելու ժամանակ ալ չունէինք։ Երջանկութեան, ծայրագոյն խանդավառութեան ու սրտադեղումի մէջ, պզտիկ, ճղճիմ դատաստաններ ընելու պէտք և ժամանակ չէինք կրնար ունենալ։ Իսկ թէ Ա. Չօպանեան գիրքեր տպել կու տայ եղեր, ևն., ատիկա ալ ո՛չ միայն մեղադրելի սպարդայ մը չէ, այլ նաև պարտք կը դնէ մեր վրայ որ շնորհակալ ըլլանք իրեն՝ Փրանսայի ոստանին մէջ հայ մտաւորականութեան ծառայութիւններ մատուցանելուն համար։

Եւ եթէ որքան արդիւնաւոր կ՚ըլլայ իր մտքի արտադրութեանց շնորհիւ, և կը յաջողի նիւթական դիւրութիւններ ձեռք բերել, համեստ և անուշ կեանք մը ապահովել ինքզինքին, իրաւունք չունի՞ աչերն մը լսելու։ Երբէ՞ն ի վեր մեղադրանքի արժանի կը սեպուի այսպիսի գործունէութիւն մը, և չէ՞ որ իր հրատարակութիւնները—հեղինակութիւն թէ թարգմանութիւն—իրական նպաստ մը կը բերեն մեր գրականութեան։ Ամէ՛ն օր, ազատ երկնքի մը տակ, կրցած է ընել՝ ինչ որ մեզի ներելի չէր հոս՝ բռնակալութեան կոչկոճող թաթերուն տակ։ Ուրեմն Արշակն ալ կրնանք «աջակողմեան դասուն դասակից ընել», զինքն ալ արժանի նկատելով մեր սիրելի գրչին ու գրկախառնումին։

Այսպէս նաև Կ. Բասմաճեանի և ուրիշ չատերու համար։ Հոս կանգ առնենք՝ նկատելով որ մեր դիտումը չէ քննական վերլուծումն ընել, վերջին տասնըհինգ տարուան ընթացքին մէջ, օտար աստղերու տակ, օտար ափերու վրայ ապաստանած ու անհատական և հանրային գործունէութիւն ունեցած մեր համարիւն եղբայրներուն։ Անչուչտ պակաս չեղան անոնց մէջ այնպիսիները որ Ցեղին պատիւ չբերող արարքներու մէջ գտնուեցան, Հայութեան սրտին բերին, ստորնացան, ևն.։ Բայց, ընենք ճակատագրաց, մեր կոչը այսպիսիներուն համա՛ր ալ էր։ Միթէ մայր մը իր յանցաւոր զաւակները չի գրկեր...։ Այն հանդիսաւոր առաւօտուն, ուր կը փայլէր Ազատութեան Արեւը, մենք ուրիշ դիտում չունեցանք այդ կոչով, բայց եթէ աւետել հայրենիքին բարեբաստիկ արշալոյսը և ձայնել անոնց որ գան մեր երանութեան մասնակցին։ Միթէ Արեւը իր չողերը արձակելուն՝ խտիր կը դնէ՞ Անզգամին ու Բարիին, Մեծին ու Փոքրին, Անմեղին ու Մեղաւորին մէջ, և զանոնք չը՞ողողեր իր լուսարձակ ճառագայթներով...։

Անչուչտ մեր բաղձանքը կ՚ուզէր ակնարկել անոնց՝ որոնք իրենց տարագրութեան մէջ մոռցան Ազգն ու Հայրենիքը, չփոխեցին իրենց էութիւնն ու կացութիւնը, չկրցա՞ն զանազանել Ցեղին թշնամին ու բարեկամը, և իրենց եսով զբաղեցան, քինախնդրութիւններ, հեռ ու ատելութիւն դրդուեցին, մինչեւ մատնութիւն ստորնացան, դաւաճանեցին ու իրենց քանդեցին, արիւն ու արցունք թափել տուին, հոս թէ հոն՝ մութին մէջ արիւնոտ դաչոյնին մխեցին անոնց կուրծքը որոնք իրենց բախտախնդրութիւնը չէին ուզեր յագեցնել, այն կուրծքը որ կը բաբախէր սիրովը տառապեալ Նահատակ Հայութեան...։ Ատոնք, ահա, հետզհետէ երեւան կուգան այս վերջին օրերս, ու նողկանք կը պատճառեն. ատոնք կուգան զիրար ամբաստանել, իրենց աղտոտ գործունէութեան ասպարէզը արտասահմանէն կը փոխադրեն մեր միջավայրը՝ զիրար ամբաստանելով, անուանարկելով, արատաւորելով, և իրարու երեսին քօղը պատռելով...։

Ճշմարտապէս Ազգասէր Հոգիներ անոնց ալ վերապահած են վեհանձնութիւն մը որ ամէն գովեստէ վեր է։ Ազգը անոնց հանդէպ անյիշաչար պիտի ըլլայ, բաւ է որ գան ու դեռ վերջ չգտած աղէտներուն մէջ, իրենց քրտինքով ու արիւնով գնեն իրենց փրկագործութիւնը։

ՍՄԲԱՏ ԳԱՆԹԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ
ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
Յ. Գ. ՄԻՐՄԻՐԵԱՆԻ

Թուրքահայոց վաճառականութիւնը.— Ուր 500է աւելի վերջին 150 տարուան Հայ վաճառականներու և վաճառականութեան վրայ կը խօսուի գործնական ոճով։ Կը գտնուի Պոլսոյ գրավաճառներուն և Բերա Վայսի քով։

Գին 12½ ղրուշ

ՀԱՅ ՍԱՀՄ. ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԾՐԱԳԻՐ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1. Ամէն օսմանեան քաղաքացի ենթակայ է զինուորագրութեան։
2. Զինուորական ծառայութիւնը երկու տարի։
3. Խաղաղութեան ժամանակ զօրքերը նախընտրաբար իրենց բնակավայրին մօտ ծառայեցնել։
4. Բարւոքում զօրքերու կենցաղի պայմաններուն։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

1. Վարչային, ընտրական, կրթական և անտեսական պաշտօններու համաձայն՝ նահանգային նորագոյն բաժանում և սահմանագծում, համայնքներու մէջ համացեղ տարրերու միաձոյլ խմբակցութիւնը հիմ բռնելով։
2. Վարչային-ապակեդրոնացումի հիման վրայ՝ նահանգային իրաւասութեանց ընդարձակում։ Իւրաքանչիւր նահանգ, ինչպէս և համայնք, ինք կը վարէ տեղական գործերը։
3. Նահանգներու ընդհանուր ժողովները, ինչպէս նաև տեղային միւս ժողովները կ՚ընտրուին ժողովուրդին կողմէ. իրենց նիստերը հրապարակային են և անդամները կը ստանան չափաւոր վարձք։
4. Նահանգներու հասոյթներուն կանխորդ մէկ մասը՝ նահանգային ընդհանուր ժողովներէն հաստատուած և հրապարակուած պիւտճէին համաձայն՝ պիտի յատկացուի զուտ տեղական պէտքերու։
5. Պաշտօնական յայտարարութիւններ՝ պետական լեզուին հետ միանգամայն՝ տեղական գլխաւոր լեզուներով ևս։
6. Ոստիկաններու և հարկահաւաքներու ընտրութիւնը կը կատարուի տեղական զանազան ազգութիւններու ծոցէն՝ անոնց իւրաքանչիւրին թիւին համեմատութեամբ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐ

1. Խորհրդարանը միայն կրնայ հաստատել կամ բարեփոխել պետական տուրքերը։
2. Հարկային դրութեան հիմնական բարեփոխում։ Աստիճանաբար հաստատուած յառաջատուական սիստէմի, նպաստաւորելու համար քիչ չահ կամ քիչ եկամուտ ունեցող հարկատուները։
3. Տասանորդը մինչեւ տասը տարի բախմիսի դրութեամբ գանձելի, և յետոյ հաստատում գատասդրոյի։
4. Հարկավարձներու (միւլթեզիմ) դրութեան բացարձակ ջնջում։
5. Շնորհում յետամնաց տուրքերու՝ նախկին բէժիմի օրով հարստահարուած և կարօտութեան մատնուած վայրերու մասնաւորապէս։
6. Գիւղացիներու և հասարակ աշխատաւորներու վիճակի բարւոքում և զանոնք նպաստաւորող աշխատութեան օրէնքի հաստատում։
7. Աժան և մատչելի վարկերու հաստատում։
8. Հողագործներու ապրուստի բաւական հող մատակարարել՝ դիւրամատչելի պայմաններով։
9. Պետական հողերու բաւարար բաչխում՝ մանաւանդ վերջին բռնապետութեան երեսէն փճացած գիւղացիներուն։
10. Նախկին բէժիմին պատճառաւ գաղթած գիւղացիները և աշխատաւորները պետական ծախքով վերադարձնել իրենց բնակավայրերը։
11. Նոր գաղթականութեանց տեղաւորումը կ՚ենթարկուի տեղական ժողովներու որոշումին։
12. Ետադարձում իր նախատիրոջ՝ նախկին բէժիմին օրով ո՛ր և է կերպով գրաւուած և յափշտակուած անշարժ կալուածներու, տեղական քննիչ յանձնաժողովներու միջոցաւ։
13. Բացարձակ ջնջում պետական և համայնական տարապարհակ աշխատանքներու։
14. Տեղական անտառներու ընկերութեանց և երկրագործական դրամատուններու յատուկ օրէնքներու կազմութիւն՝ դիւրացնելու համար այդպիսի հանրօգուտ ձեռնարկները։
15. Ջնջում մենաշնորհի և աստիճանական պետականացում հին մենաշնորհներու։

ՔԱՂԱՔԱԿՐԹԻՉ ԲԱՑԱՌԻԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Երկրին ներքին խաղաղութիւնը և դրացի ժողովուրդներուն եղբայրակցութիւնը ապահովելու համար, անհրաժեշտ է հետեւեալ բացառիկ միջոցներու անմիջական կիրառումը՝ որ կը լրացնէ քաղաքակրթութեան հրամայողական պահանջին իսկ։

1) Ջնջել Աշիրէթի դրութիւնը և պէյերը.— Ասոնք օրէնքին հպատակեցնել։

2) Ջնջել թափառաչրջիկ և վաչկատուն ցեղերու ապօրէն և վտանգաւոր դրութիւնը, և վարժեցնել զանոնք հաստատուն բնակութեան և պարկեշտ աշխատութեան։

3) Ջնջել Համիտիէ զօրագունդերը։

4) Ջնջել պէյերու և աղաներու աւատական իրաւունքները և կամայական հարկահանութիւնները։

5) Զինաթափ ընել թափառաչրջիկ և հասարակ ասպատակող ցեղերը, և մինչեւ կատարեալ զինաթափութիւն՝ ո՛ր և է գնով՝ պաշտպանել դրացի խաղաղ ժողովուրդները և արտօնել զանոնք ինքնապաշտպանութեան համար զէնք գործածելու։

6) Կառավարել այդպիսի ցեղերը բացառիկ օրէնքներով և միջոցներով, մինչեւ որ օրինապահութեան չաւղին մէջ մտնելով կատարեն իրենց քաղաքացիական պարտաւորութիւնները։

Հ. Ս. Ռ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

1) Հ. Ս. Ռ. Կուսակցութեան կրնայ անդամակցիլ ամէն հայ՝ առանց դաւանանքի և դասակարգի խտրութեան.

2) Իւրաքանչիւր անդամ կ՚ստորագրէ մասնաւոր տոմարի մը մէջ՝ խոստանալով հաւատարիմ մնալ Կուսակցութեան ծրագրին և օգտակար ըլլալ անոր նպատակին՝ նիւթական և բարոյական աջակցութեամբ։

3) Հ. Ս. Ռ. Կուսակցութեան կեդրոնն է Կ. Պոլիս։

4) Կուսակցութիւնը կ՚ունենայ հայրենիքի և արտասահմանի հայաբնակ վայրերու մէջ Ակումբներ։

5) Կ. Պոլսի Կեդրոնական Ակումբը կը դրուի ընդհանուր բրօգրամով և կը ներշնչէ իր խորհուրդներն ու թելադրութիւնները բոլոր տեղական Ակումբներուն։ Տեղական Ակումբները պարտաւոր են իրենց գործառնութեանց և տեղական հանգամանքներու մասին պարբերաբար տեղեկութիւններ հաղորդել Կեդրոնական Ակումբին՝ իրենց դիւանին միջոցաւ։

6) Տեղական Ակումբները իրենց շրջանակին մէջ ինքնավար են և կը մատակարարուին տեղական միջոցներով։

7) Իւրաքանչիւր Ակումբ ինք կը պատրաստէ իր ներքին կազմական կանոնագիրը և կը հաղորդէ Կեդրոնական Ակումբին։

8) Ընդհանուր ժողովը կը բաղկանայ Ակումբներու պատգամաւորներէն և կը գումարուի երկու տարին անգամ մը, իսկ արտասովոր կերպով՝ Կեդրոնական Ակումբին և կամ տեղական վեց Ակումբներու պահանջին վրայ։

9) Ընդհանուր ժողովը Կուսակցութեան օրէնսդիր և համարատու մարմինն է։ Կուսակցութեան գործելակերպի ընդհանուր գիծերը կը նախասահմանուին ընդհանուր ժողովոյ կողմէ՝ իւրաքանչիւր ժամանակաշրջանի համար։

ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐԿԱՅ ԾՐԱԳՐԻ

Ներկայ ծրագիրը՝ իր հիմնական սկզբունքները անփոփոխ մնալու պայմանով՝ վերաքննելի է Ընդհանուր Ժողովի մէջ։

ՎԵՐՋ

ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

«ՊՈՅՔՕԹԱԺ»Ի ԽՆԴԻՐԸ

Կ. Պոլսէն կը գրեն Վիէննայի Թերթերուն.—«Կարելի է լուրջ բան մը նկատել Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաչայի կողմէ Աւստրիոյ դեսպանին եղած այն բացարձակ խոստումը թէ ինչ որ կարելի է պիտի ընէ՝ «պօյքօթաժ»ին պաշտպանութեանը վերջ մը տալու համար. ամէն պարագայի մէջ այդ միտքով հրահանգներ տրուած են նաւահանգիստներու և մաքսատուներու իշխանութեանց. Նաեւ մինչեւ մէկ աստիճանի արդիւնք մը ունեցած են այդ հրահանգները։ Երիտասարդ-Թուրքերու օրկանէն՝ Շուրայի Իւմմէթէ զատ, միւս թուրք լրագիրները այս միջոցիս վերապահում մը ցոյց կու տան «պօյքօթաժ»ի խնդրոյն նկատմամբ, ինչ որ մինչեւ հիմա տեսնուած չէր։ Աւստրիական չահ ունեցող միջավայրերը, «պօյքօթաժ»ի ույժ տալու իբրեւ միջոց, սխալ լուր մը հանած են, որուն համաձայն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնը որոչած ըլլայ ի հարկին մարտանաւեր ընկերացնելու Լօյտի չոգենաւերուն։ Կ. Պոլսոյ լրագիրներուն մէջ Լոնտոնէն ուղղուած հեռագիրներ կան՝ ծանուցանող թէ այդ տեսակ պարագայի մը անգլիական մարտանաւերը պիտի պաշտպանեն օսմ. չահերը։ Ստոյգ աղբիւրներէ առնուած տեղեկութիւններու համաձայն, կրնանք յայտարարել թէ Աւստրիա-Հունգարիա բնաւ ունեցած չէ՛ այդ տեսակ մտադրութիւն մը և Կ. Պոլսոյ անգլիական շրջանակներուն մէջ կը պարսաւեն ու կը հերքեն Անգլիոյ կողմէ աջակցութիւն մը ըլլալու մասին եղած զրոյցները։ Աւստրիական շրջանակներուն մէջ միտքերնուն երբեք չեն անցուցած բռնական միջոցներու դիմել «պօյքօթաժ»ին դէմ։ Հաստատ համոզում կը տիրէ թէ Բ. Դրան այն ընթացքը որով կը ճանչնայ պօյքօթաժին ատեն օսմ. իշխանութեանց գործած սխալները, վերջ մը պիտի տայ խնդրոյն, ինչպէս իրաւամբ կը պահանջուի։»

—Բ. Դուռը պատասխանելով Աւստրիոյ այն բողոքին թէ մաքսատան բեռնակիրները աւստրիական ապրանք չեն հաներ, պատասխանեց թէ մաքսատան բեռնակիրները Տէրութեան ծառայողներ չեն, այլ պարզ արհեստաւորներ, որով Տէրութիւնը եթէ զանոնք բռնադատէ իրենց պարտականութեանցը կիրառումին մէջ, աշխատութեան ազատութեան անհամապատասխան պիտի ըլլայ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Ինչպէս քանիցս ծանուցուեցաւ, որոչուած ըլլալով յառաջիկայ դեկտ. 1ին բանալ Օսմ. Խորհրդարանը, Ներքին գործոց նախարարութիւնը հեռագրեց ամէն կողմ որ ուշացած երեսփոխանները չուտով ճամբայ ելլեն։

—Կայս. պալատան առաջին քարտուղարը գրեց Բ. Դրան որ երեսուներկու տարի առաջ Երեսփ. Ժողովին բացման պահուն արտասանուած կայս. ճառին օրինակը ղրկուի։

—Երեսփ. Ժողովին բացման օրուան համար, որ Օսմանեան Ազգին համար տօնական մեծ օր մը պիտի ըլլայ, պատերազմական նախարարութիւնը սա որոշումները տուաւ.— Ա. Բացման պահուն [illegible] թնդանօթ պիտի արձակեն նահանգներու բոլոր բերդերը և ամրոցները։ Բ. Կ. Պոլսոյ անձնապահ ամբողջ զօրաբանակը Տօլմա Պաղչէի պալատէն մինչեւ Երեսփ. Ժողովին չէնքին առջեւ պիտի կենայ։ Գ. Երեսփ. Ժողովին բացումը կատարուելէն ետքը Սուլթան Ահմէտի հրապարակին, Սելիմիէի ու Թագսիմի զօրանոցներէն, օսմ. մարտանաւերէն և նաւերէն թնդանօթ պիտի արձակուի։

—Եգիպտոսի մէջ ալ մեծ հանդէսներ պիտի կատարուին Օսմ. Երեսփ. Ժողովին բացման օրը։

—Տրապիզոնի նահանգին չորս երեսփոխանները և Հէքքեարիի ու Կիւմիւշխանէի երեսփոխանները առջի օրը Կ. Պոլիս ժամանեցին։ Կ. Պոլիս գտնուող Տրապիզոնցիները Շիրքէթի չոգենաւերով և նաւակներով դիմաւորելու գացին։

—Թաղապետութեան Զ. շրջանակին հարիւր երկրորդ ընտրելիները ընտրուեցան, որոնց տասնըվեցը Հայ են այսինքն՝ Պետրոս Հալաճեան, Տքթ. Տիգրան Աճէմեան, Մարգար Ունճեան, Յովհաննէս Թորոսեան, Արամ Հալաճեան, Պօղոս Քէբէստէճեան, Արիստակէս Գասպարեան, Գէորգ Թորգոմեան, Պօղոս Շէքերճեան, Վիչէն Գասապեան, Արմենակ Սագըզ, Անտոն Զըրաճի, Խաչիկ Սիմոնեան, Տիրան Կիւմիւշկերտեան, Տիգրան Արփիարեան և Յովակիմ Մինասեան էֆ.ները։

—Կ. Պոլսոյ երկրորդ ընտրողներուն ամբողջ թիւն է հինգ հարիւր։ Երեսփոխանական ընտրութիւնները պիտի կատարուին թղթատարական վերատեսչութեան չէնքին վարի յարկը։

—Նէօլոգոս կ՚ըսէ թէ Յոնաց երկրորդ ընտրողները մտադիր են Կ. Պոլսոյ երեսփոխանութեան ընտրելիներու համար սա ցանկը պատրաստել.— Սապահէտտին իչխան, Ահմէտ Րիզա պէյ, Ներքին գործոց նախարար Հիւսէյին Հիլմի փաչա, դատական նախարար Մանասթիրլըզատէ Րէֆիք պէյ, Ֆայզը պէյ, Ալի Քէմալ պէյ, աւստրիական ծովային դատարանին նախագահ Նորիկօֆ էֆ., Յունաց Պատրիարքարանին Թուրքերէնի նախորդ քարտուղար Եոնիքօ էֆ., Խոսրով, Տքթ. Դանիսարօղլը փաչա և Գրիգոր էֆ. Զոհրապ։

—Կայսերազուն իչխան Սապահէտտին էֆ. առջի օրը այցելեց Երեսփ. Ժողովին և Ծերակոյտին սրահները։

—Կ. Պոլսոյ [illegible] հինգ երեսփոխաններուն ընտրելիներն են Ահմէտ Րիզա պէյ, Մանասթիրլըզատէ Րէֆիք պէյ և Նուսուհէֆէնտիզատէ Մուսթաֆա Ասըմ էֆ.ները. իսկ միացած երկուքը պիտի ընտրուին հետեւեալ անձերէն.— Ներքին գործոց նախարար Հիւսէյին Հիլմի փաչա, նախորդ նախարար Րէչիտ Աքիֆ փաչա, Շուրայի Իւմմէթի խմբագիրներէն Ֆէրիտ պէյ, Մանասդըրըլը Իսմայիլ Հագգը էֆ., կայս. Թանգարանին երկրորդ տնօրէն Խալիլ պէյ, Հիւսէյին Ճահիտ պէյ և Միտհատ փաչայի փեսայ Վէֆիք պէյ։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ

Ֆրանսական դրամատէրներու սենտիքա մը քաղաքապետութեան առաջարկեց Կ. Պոլսոյ կոյուղիները նոր դրութեան համաձայն առանց ծախք մը պահանջելու չինել, եթէ ելեկտրաչարժ թրամուէյի և ելեկտրական լոյսի մենաչնորհը իրեն տրուի։

—Միտհատ փաչայի թոռը՝ Իսմայիլ Քէմալ պէյ մենաչնորհ խնդրեց մէկ մեթր լայնութեամբ ելեկտրաչարժ թրամուէյի գիծ մը հաստատելու, որ Պոլսոյ Պաղչէ Գաբուէն թղթատարատան առջեւէն Սիրքէճիէն սկսելով և Սուլթան Համամէն, Մէրճանէն ու Պայազիտի հրապարակէն անցնելով մինչեւ Շահզատէ մզկիթին առջեւ երկարի։ Ֆրանսացի դրամատէրներու խումբի մը կողմէ Հասան Թահսին էֆ. և Պ. Քարլովա ալ վաթսուն տարուան մենաչնորհ խնդրեցին՝ [illegible] և պատերազմական պաշտօնարանին հրապարակին միջեւ թրամուէյի ատամնաւոր գիծ մը հաստատելու։ Արդէն Կ. Պոլսոյ Թրամուէյի Ընկերութիւնը մենաչնորհ ունի Պայազիտէն՝ Շահզատէ Պաչիի ճամբով մինչեւ Ֆաթիհ գիծ մը երկարելով, որով առաջին ծրագրին իրագործումը անկարելի է, իսկ երրորդին համար հարկ դատուած է քաղաքապետութեան կարծիքը առնել, քանի որ ծրագիր մը պատրաստուած է՝ Կ. Պոլսոյ բարեզարդութեան մասին։

—Պուլկարիոյ օսմ. գոմիսէրութեան երկրորդ քարտուղարը ծրագիր մը ներկայացուց ձեռնհաս պաշտօնարանին, յայտարարելով որ օսմ. երկիրներու մէջ ասկէ վերջը երկաթուղիները չինուին Օսմ. Կառավարութեան կողմէ՝ յանձնառուներու միջոցաւ. Նաեւ Կառավարութեան կողմէ չահագործուին. հարկ եղած դրամագլուխը ձեռք բերելու համար բաւական է ծխախոտի բաքէդներուն վրայ պանտրոլներ փակցնել։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունաստանի Թագաւորը, Եւրոպայէն վերադարձին առթիւ Աթէնքի օսմ. դեսպանին հետ տեսակցելով, գովեստով խօսեր է օսմ. Սահմանադրութեան համար և բարեացակամ մաղթանքներ ըրեր է։

—Օսմ. Նաւատորմը բարեկարգելու համար Անգլիայէն բերուելիք ծովակալին տարեկան ռոճիկը պիտի ըլլայ երեք հազար ոսկի։ Անոր հետեւորդ մէկ քանի սպաներու թոչակին համար դեռ որոշում տրուած չէ։

—Մաքսատանց համար Անգլիայէն բերուելիք խորհրդականին օգնական պիտի կարգուի Անգլիոյ դեսպանատան առեւտրական կցորդը։

—Տանըմարքայի Թագաւորին եղբօրորդին՝ Աքսէլ իչխանը, որուն Կ. Պոլիս գալը ծանուցուեցաւ, երէկ այցելեց Պոլսոյ նչանաւոր վայրերը։

—Եէնի Կազէթա կ՚ըսէ թէ նախորդ սենեկապետ Ֆաիք պէյ մէկուկէս ամիս առաջ Եգիպտոս գացեր է և դեռ հոն կը գտնուի. հագուստը փոխեր և գլուխը գլխարկ դրեր է։ Այդ մասին բանակցութիւն կը կատարուի Եգիպտոսի ոստիկանութեան և Կ. Պոլսոյ ոստիկանութեան նախարարութեան միջեւ։

—Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց այն որոշումը որով Անատոլու գործարանին հետ պայմանագրութիւն պիտի կնքուի՝ Գալաթայի կամուրջը 40,000 ոսկիով նորոգելու՝ քանի տարի նորոգութեան պէտք չունենալու պայմանով։

—Եէնի Կազէթա կ՚ըսէ թէ կրթական նախարար Հագգը պէյ բռնակալութեան ատեն վեց կտոր կալուածներ առեր է Մահլիւլաթի վարչութենէն՝ իրենց իսկական արժէքէն չատ վար գինով։ Ատոնց իսկական ամբողջ արժէքն է 158,000 ղրուչ, մինչդեռ Հագգը պէյ վճարած է միայն 23,042 ղրուչ, իսկ Թաճալլայի մէջ տուն մը առանց դրամի առած է։ Էվգաֆի Նախարարութիւնը ազդարարագիր մը ուղղելով Հագգը պէյի, ետ պահանջած է այդ կալուածները։

—Վճռաբեկ ատեանին անդամ անուանուեցաւ Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին անդամ Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան, որուն յաջորդեց Բերայի ընդհանուր դատախազ Գաբրիէլ էֆ. Նէչդէրճեան։ Անոր ալ յաջորդեց Տրապիզոնի և Խարբերդի նահանգաց դատական նախորդ քննիչ Սէլիմ Հիւսնի էֆ.։

—Կիպրոսի գայմագամ անուանուեցաւ Զօրլըի նախորդ գայմագամ Հիւսէյին Հիւսնի էֆ.։

—Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաչա յայտարարեր է թէ Օսմ. Կառավարութիւնը միչտ բարեկամական ու մտերմական յարաբերութիւններ ունի բոլոր տէրութեանց հետ։

—Գայսէրիի գաւառին զինուորական հրամանատար Միրլիվա Խուլգի փաչայի անպատշաճ արարքներուն դէմ բողոքուած ըլլալով, խնդիրը յանձնուած է պատերազմական նախարարութեան դատական ճիւղին, սակայն մինչեւ որ վճիռ մը տրուի, այդ պաշտօնէն Բ. զօրաբանակը պիտի փոխադրուի կայս. Իրատէով։

—Դատական նախարարը որոչեց որ դատական պաշտօնեաները կիրակի օրերն ալ հանգիստ ընեն։

—Էրզրումին երկրորդ ձիւնը կիրակի օրը և երկուշաբթի տեղաց ընդմիջմամբ, բայց ցուրտը այնքան սաստիկ չէ։

—Մաքսատան պաշտօնեաները, առջի օրը, միթինկ մը գումարելով, բողոքի ծրագիր մը մատուցին նոյն պաշտօնարանին մէջ գործուող զեղծումներուն նկատմամբ և մատուցին Մեծ-Եպարքոսին։

—Նախկին քաղաքապետ Րըտվան փաչա պաշտօնավարութեանը ատեն քաղաքապետութեան հաչւոյն մեծամեծ գումարներ փոխ առած է Օսմ. Պանքայէն, սակայն ատոնց ծախսուելու մասին ճիչդ արձանագրութիւն մը ու հաչիւ մը չկայ. Նաեւ հաստատուած է որ Րըտվան փաչա 2405 ոսկի ու 48 ղրուչ պարտք ունի քաղաքապետութեան սնտուկին, որով այդ գումարը պիտի պահանջուի անոր ժառանգորդներէն։

—Կ. Պոլսոյ համար կեդրոնական բանտ մը պիտի կառուցուի հարիւր հազար ոսկի ծախքով։ Այդ գումարին կէսը պիտի նչանակուի յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցին մէջ։

—Բ. Դուռը հրամայեր է առեւտրական և հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան հաչւոյն չորս չոգենաւեր գնել Մախսուսէի համար։

—Վեհ. Սուլթանը երկու հազար ֆանելա չնորհեց Րումէլիի օսմ. սահմանագլուխը գտնուող զինուորներուն համար։

—Մեծ-Եպարքոսը յայտարարեց Լ. Հէրբըրթի Թղթակցին թէ բնաւ տեղեկութիւն չունի այն լուրէն որուն համաձայն Պարսից Շահը մտադիր եղած ըլլայ Թուրքիա ապաստանելու և թէ մինչեւ հիմա այդ մասին խնդրանք մը եղած չէ Օսմ. Կառավարութենէն։ Աւստրիական ապրանքներուն դէմ եղած «պօյքօթաժ»ին համար ալ Մեծ-Եպարքոսը յայտարարեց.—«Իրաց այդ վիճակը այն ատեն միայն պիտի կարգադրուի, երբ Աւստրիա օրինաւոր ընթացք մը ունենայ մեզ նկատմամբ։ Այս է ազգին կամքը»։

—Պուլկար կառավարութիւնը ծանուցեր է Սոֆիայի օսմ. գոմիսէրին թէ Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ հետ դաչնակցութիւն մը կնքած է և թէ մեծապէս կը փափաքի որ Թուրքիա ալ մասնակցի։

—Ելմտական խորհրդական Պ. Լօռան տեղեկագրելով որ պաշտօնեաներու ամսաթոշակին վճարման համար տասնըհօթը ստորագրութեան պէտք կայ, որոչեց որ երկու ստորագրութիւն բաւական ըլլայ։

—Քիւրտերու ակումբը Թուրքերէն և Քիւրտերէն թերթի մը հրատարակութեանը ձեռնարկեց՝ արձակ և ոտանաւոր նիւթերով։

—Հունգարական լրագիր մը «Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ երկրաչարժ» խորագրով յօդուածի մը մէջ կ՚ըսէ թէ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի դիրքը բոլորովին խախտած է և թէ նախարարը մօտերս պիտի իյնայ, մեծ ուրախութիւն պատճառելով անոնց որ պատերազմ չեն ուզեր։

—Ներքին գործոց նախարար Հիւսէյին Հիլմի փաչա հրամայեց որ լրագիրներու մէջ ներքին գործերու վերաբերեալ հրատարակութիւնները իրեն ցոյց տրուին։

—Իգտամ առջի օրը ծանուցած էր թէ Բերայի Պիւլպիւլ Տէրէի կողմը, Սէյիտ ու Շէվքէդ անուն ջրհանկիրներուն և Կոպենիկ անուն խանութպանին միջեւ կռիւ ծագելով, Կոպենիկ տեղւոյն պահականոցը տարուեր է, սակայն այս վերջինս ընկերներէն Արսէն և ուրիչներ պահականոցէն բռնի դուրս հանած են զայն։ Իգտամ երեկուան իր թիւով կ՚ուղղէ այդ լուրը և կ՚ըսէ թէ Կոպենիկ ոստիկաններուն թոյլատուութեամբը ու անհոգութեամբը փախեր է, որով ոստիկանները ուզեր են բռնաբարման հանգամանք մը տալ խնդրոյն, վասն զի Բերայի ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է խնդրոյն խակութիւնը երեւան հանելու համար։

—Ստամպոլին կը հաղորդեն պուլկարական թերթերուն.— Եպիրոսի Կեդր. Քօմիտէն, որ այս միջոցիս Աթէնքի մէջ ժողովներ կը գումարէ, կը զբաղի երկու մեծ հրոսախումբերու կազմութեան ծրագրով՝ ուղարկելու համար զանոնք Եանեայի նահանգը։ Յոյն Քոմիտէն արդէն յաջողած է այդ նահանգին յոյն ժողովուրդին բաւական զէնքեր բաժնել։

—Մակեդոնիոյ նահանգներուն եւրոպացի ելմտական Յանձնախումբը իր ամբողջութեամբ Կ. Պոլիս պիտի փոխադրուի։ Ֆրանսայի և Իտալիոյ ելմտական պատուիրակները պաշտօնի պիտի կոչուին Թուրք ծառայութեան մէջ։

—Սելանիկի ծովային վարչութիւնը չաբաթ օր Սելանիկի ծոցին մուտքին մէջ զետեղեց քանի մը ընդծովեայ ականներ։ [illegible] Միթրովիցայի ճամբով Եէնի-Բազար ղրկուած են 21 վակոն արագաձգարուած թնդանօթներ։

—Կ. Պոլսէն կը գրեն պուլկարական թերթերուն թէ միտքերը խիստ գրգռուած են Կրետէն Յունաստանի միացման լուրին հետեւանքով։ Կ՚ըսուի թէ Կրետէն Թուրքիոյ համար պիտի ըլլայ երկրորդ Ալզաս Լօրէն մը։ Վարչական շրջանակներուն մէջ մեծ մտատանջութիւն կը տիրէ՝ Կրետէի խնդրոյն առթիւ. եթէ այս խնդիրը յաջողապէս չլուծուի պաշտպան Տէրութիւններէն՝ ծանր անկարգութիւններ կը նախատեսուին։

—Միթրովիցայի մէջ արիւնալի ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Թուրք զօրքերու և Ալպանիացիներու միջեւ։ Կռիւի պահուն ալպանացի պետին երկու զաւակները և 20 հոգի մեռան. իսկ նոյն ինքն պետը խիստ պաչարման մը ենթարկուեցաւ։

—Սելանիկէն կը գրեն թէ հրաման տրուեր է 10,000 բէչլիֆներ զէնքի տակ կոչելու։ Իսմայիլ Հագգը և Շաքիր հոճաներն ու Մալիք և Թուսա պէյերը ժամանակէ մը ի վեր Ալպանիոյ մէջ կը պտտին Սահմանադրութեան բարիքները պարզելու համար ժողովուրդին։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԵԼԳՐԱՏ, 6 դեկտ.—Բեօբիէ Լօյտ խօսելով Սերպիոյ զինուորական զօրութեան վրայ, սա մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ. «Խաղաղութեան ատեն Սերպիոյ գործօն բանակը կը բաղկանայ 280 բարձրաստիճան սպաներէ, 1905 սպաներէ, 52 զինուորական բժիշկներէ, 305 մատակարարներէ, 2896 ենթասպաներէ, որոնց 350ը զինուորական փոխադրութեանց հրակող, 608ը սահմանապահ և 80ը ոստիկան-զինուորներու սպայ։ Հետեւակազօրքերու թիւն է 16092, թնդանօթաձիգներունը՝ 5154, հեծելազօրքին՝ 2090, ամրաչէն գունդը՝ 1498, չարժուն հիւանդանոցներունը՝ 596, զանազան սպասարկութեանց համար՝ 580, ընդամէնը 34,434 հոգի։ Պատերազմի ատեն գործօն բանակը, պահեստիններու յաւելումով, կ՚ըլլայ 130,693 հետեւակազօրք, 12,517 թնդանօթաձիգ, 3945 հեծելազօրք, 5114 ամրաչէն զօրք, 4830 հիւանդապահ և 895 հոգի զանազան սպասարկութեանց մէջ, ընդամէնը 159,943 զինուոր, որոնք կրնան պատերազմի մասնակցիլ։ Երկրապահ բանակն ալ կը հայթայթէ 83,890 հետեւակազօրք, 3910 թնդանօթաձիգ, 2481 հեծելազօրք, 2250 ամրաչէն զօրք, 3119 հիւանդապահ, 680 հոգի զանազան սպասարկութեանց մէջ, ընդամէնը 96,330 հոգի։ Երկրապահ բանակին պահեստն ալ ունի 76,382 հետեւակազօրք, 1417 հեծելազօրք, 1845 հիւանդապահ և 390 հոգի զանազան սպասարկութեանց մէջ, ընդամէնը 80,034 հոգի։ Հետեւաբար Սերպիա կրնայ 336,307 հոգինոց բանակ մը հանել պատերազմի ատեն։ Այդ թիւին վրայ աւելցնելով կամաւորներու լէգէոնները, որոնք պատերազմ մը բացուելու պարագային, անչուչտ պիտի աւելցնեն սերպիական բանակին ուժը, այսպէս Սերպիա 400,000 հոգինոց բանակ մը պիտի կրնայ հանել։ Գալով հրետանիին, բանակը 200 խոչոր թնդանօթ ունի, որոնք վայրկեանը 26 հարուած կ՚արձակեն. Նաեւ 40 լեռնային արագաձգարուած թնդանօթ, 276 դաչտային թնդանօթ, 136 լեռնային թնդանօթ, 28 ամրկաւանդ, 6 խոչոր ամրկաւանդ, 16 պաչարման թնդանօթ։ Ասոնցմէ զատ կան նաև 400 արագահարուած թնդանօթ և 120,000 մաւզէրեան հրացան, որոնք վերջերս հասան։ Աս է սերպ բանակին վիճակը. անչուչտ չատ մը ազդակներ ալ կան, որոնց մասին լռութիւն կը պահուի։»

ՄԻԼԱՆ.— Սէքօլօ կարեւոր յօդուածով մը Իտալիոյ կացութիւնը կը քննէ Եռեակ Զինակցութեան մէջ. «Կեդրոնի կայսրութեանց հետ Զինակցութիւնը ո՛չ միայն ապարդիւն եղած է մեզի համար, այլ և վտանգաւոր, որովհետեւ ստիպուեցանք մեր տնտեսական ուժերէն աւելի զինուորական ծախքեր ընելու, և ի փոխարէն ո և է փոխարինութիւն չընծայեց մեզի։ Զինակցութիւնը, ուրեմն կը խորտակուի իրաց բնական ուժովը և մեր զինակիցներէն մէկուն անբարեացակամութեան պատճառաւ։ Եռեակ Զինակցութիւնը եռեակ դժբախտութիւն մը եղած է մեզի համար։ Պէտք է օձիքնիս ազատենք անկէ արժանապատուութեամբ և ուղղամտութեամբ, ու դէպ ի Նոր ճակատագիր մը ուղղուինք։ Այս առթիւ երեք իրողութիւններ պիտի յիչենք, որոնք Իտալիոյ ազգային հոգիին համար բնական տենչանք մըն են. Ֆրանսայի նախագահ Պ. Լուպէի Հռոմ այցելութիւնը, Իտալիոյ Ներկայացուցչին ընթացքը Ալճէզիրասի մէջ, և Պ. Դիդդոնիի ու Պ. Իզվօլսքի տեսակցութիւնը Տեզիոյի մէջ։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՐԻՒՆ

Երէկուան Ժամանակի մէջ կը կարդանք. «Տրապիզոնէ հասած աղեխարշ նամակ մը պատմութիւնը կ'ընէ ոճիրի մը, որուն նմանները բռնապետական շրջանին միայն կը գործուէին: Նպաստից Յանձնաժողովին կարգադրութեամբ իրենց բնակավայրը վերադարձող վեց վանեցի ազգայիններ Տրապիզոն կը հասնին և անկէ ճամբայ կ'ելլեն դէպ ի Վան: Երբ ծառախիտ անտառի մը մէջ կը հասնին, խումբ մը զինեալ Լազեր կը յարձակին այն վեց անզէն անպաշտպան Հայերուն վրայ և վեցն ալ կ'սպաննեն խուժդուժ պարագաներու տակ: Արիւնարբու կատաղիները չյագենալով իրենց զոհերուն արիւնէն, անոնց երեքին գլուխն ալ կը կտրեն:»

Եթէ Ահմէտ Րիզա պէյի կամ Մուսթաֆա Պէհա պէյի ծանօթ սպառնալիքն է որ սկսուած է արդէն գործադրուիլ Անատոլուի մէջ, գէթ առ այժմ Հայերուն կողմէ ո և է պատճառ չէ տրուած այդ մասին, ընդհանուր կամ մասնակի խողխողում մը սկսելու համար դեռ շատ կանուխ է կը կարծենք. իրաւ է որ եղածը, — եթէ ճիշդ է, և ճիշդ միայն կրնայ ըլլալ, — անգթութեան և անօրէնութեան իր ամբողջ մանրամասնութիւններովը վերջին ծայր կը նմանի հին րէժիմին sur commande սպաննութիւններուն:

Այս վեց անմեղ Հայերուն մորթոտումը՝ Օսմ. Սահմանադրութեան պանծալի դրօշը արեան արատով մը կը ծածկէ: Եւ քիչ մըն ալ կ'սկսին ամէնէն համբերատար հոգիներն ալ յուսահատութեան դողով մը դողդղալ: Այս վեց նահատակներուն դիակները կը լեցնեն իրար կը խառնեն հին ու նոր րէժիմները. անոնց իրարմէ ունեցած տարբերութիւնը կը ջնջեն գրեթէ. սուտ կը հանեն ամէն բան, ազատութիւն, եղբայրութիւն, հաւասարութիւն, կեանքի, ինչքի, պատուոյ ապահովութիւն: Հայկական յեղափոխութիւնը կանգ առաւ իր մաքառումի գործին մէջ, ենթադրելով որ հայկական կոտորածը դադրած էր. առաջինին դադարը երկրորդին դադարումին միայն յաջորդելու էր, բնական ընթացքով. հիմա ահա կ'երեւայ որ յաջորդութեան մէջ փոփոխութիւն մը կայ. կարծես մինչեւ չվերջանայ հայահալած հայաջինջ լոփ քաղաքականութիւնը, վերջանալու չէր յեղափոխական գործը, որուն պէտքը, չորս ամսէ ի վեր նմանօրինակ արիւնալի թոյլատրուած արարքներու պատճառով, կը սկսի տիրականօրէն զգալի դառնալ, տրուած ըլլալով իշխանութեանց անտարբերութիւնը դատարաններու մէջ: Եւ շատ բնական բան մը կը դառնայ որ՝ գաւառական ժողովուրդը, սահմանադրութեան տրամադրած ապահովութեան բարիքներէն զուրկ, անհապաղ ինքնապաշտպանութեան միջոցներու՝ ընդդէմ այն արիւնռուշտ տարրերուն, զորս զսպելու համար կա՛մ կախաղան պէտք է կամ սուր կամ թնդանօթ: Վերջապէս դիւրին բան չէ չարունակ կրել, մանաւանդ սահմանադրական րէժիմի տակ, ընդունելով հանդերձ որ ա՛ռ եղած ըլլայ Ահմէտ Րիզայի մը կամ Պէհա պէյի մը քո՛ւն յաճախանքը: Բոլոր հայրենասէր հոգիները միայն են ընդունելու որ այս երկիրը չարագործութեանց չարունակումովը չէ՛ որ պիտի փրկուի. ընդհակառակը: Տրապիզոնի ոճիրը պարզ չարագործութիւն մը չէ. ուսերիմ, հայատեաց, ցեղաջինջ տրամադրութեան մը եղեռնական և վայրագ ցոյցն է. սպաննել չարաչար և յետոյ դիակները գլխատել, ոճիրի մէջ նրբութիւն մըն է աս, որուն առջեւ մատ պիտի խածնէին բռնապետութեան գայլերն իսկ:

Ինչ պիտի ընէ հիմա կառավարութիւնը. ինչ ըրաւ Վիրանշէհիրի համար. կեդրոնէն յանձնաժողով մը պիտի ղրկէ տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարել և... յանցաւորները պատժել տալու համար: Այս տեսակ յանձնաժողովներ շա՛տ տեսանք հին րէժիմին ատենը: Հիմակուաններն ալ, ինչպէս պիտի տեսանք մօտաւոր ապագայի մը մէջ, տարբեր արդիւնքներ չպիտի բերեն մեզի:

Բայց եթէ ամէն չարիքէ բարիք մը կրնայ ծնիլ, — ըստ ժողովրդային ըմբռնումի, — նմանօրինակ դժբախտութիւններու կրկնումը թերեւս վերջ ի վերջոյ մեր քաղաքական մարդիկները բերէ հասցնէ այն համոզումին թէ օսմ. երկիրներուն կառավարական միակ փրկարար դրութիւնը իրօք ապակեդրոնացման դրութիւնն է:

Իսկ մինչեւ այդ դրութեան որդեգրումը, Տրապիզոնի ոճիրներուն նման ոճիրներ եթէ յաճախ պիտի գան սուտ հանելու սահմանադրական րէժիմի սկզբունքը, և ներկայ կառավարութիւնը անկարող ցոյց տայ ինքզինքը արգիլելու զանոնք, լաւագոյն պիտի ըլլայ, ըստ մեզ, որ ժողովուրդը ինքնապաշտպանութեան միջոցներու դիմէ այն աւազակներուն դէմ, որոնք տակաւին անձեռնհաս հայ կը մորթեն հասարակաց ճամբաներուն վրայ:

Եր. Սրմաքէշխանլեան

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ ատենապետութեամբ Տ. Հմայեակ Սրբազանի: Ներկայ էին Տ. Մկրտիչ Սրբազան և Յակոբոս Շահպազեան, Գէորգ Ասլանեան և Գնէլ Գալէմքեարեան Մ. վրդ.ները և Տ. Տ. Երէցեան Աբէլ, Բաչըճի Յուսիկ, Յարութիւնեան Խորէն, Պալըգճեան Սամուէլ և Պօյաճեան Տրդատ քհ.ները:

1. Ժողովը որոշեց գրել Ս. Էջմիածնի եկեղեցական երգեցողութեան մասնագէտ Տ. Կոմիտաս վրդ.ի՝ Էջմիածնայ մէջ երգուած թէ միաձայն և թէ երկձայն պատարագի եղանակէն ձայնագրեալ մէկ քանի օրինակ ղրկել, որպէս զի ըստ այնմ երգուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու եկեղեցիներուն մէջ: Ժողովը որոշեց միանգամայն բացարձակապէս արգիլել օրկը մայրաքաղաքիս և գաւառաց եկեղեցիներէն:

2. Ժողովը որոշեց գրել գաւառներու առաջնորդներուն և տեղապահներուն որ իրենց կեդրոնին և թեմերուն մէջ նախանձախնդիր ըլլան ազգ. վարժարաններու մէջ՝ կրօնի ուսման և Հայ եկեղեցւոյ պատմութեան աւանդման. նոյնպէս պէտք է յետապնդեն որ ազգային պատմութիւնն ու Հայաստանի աշխարհագրութիւնը ուսուցուի անխափան: Այս առթիւ հարկ դատեց նաև յանձնարարել որ ջանադիր ըլլան ձեռնհաս և գիտակ ուսուցիչներու յանձնել նոյն ճիւղերու ուսուցումը:

3. Ժողովը թէեւ կը փափաքի որ ամէն պսակադրութիւն ըստ հնաւանդ սովորութեան կատարուի եկեղեցիներու մէջ, սակայն նկատելով այժմու ժողովուրդին անձուկ վիճակը և ուրիշ կարգ մը լուրջ պատճառներ, որոշեց թոյլատրել անկարող դասակարգին պսակը՝ տուներու մէջ:

4. Ժողովը տեղեկանալով Տ. Տիմոթէոս եպս.ի նիւթապէս արգահատելի վիճակը, նոյնպէս աչքի առջեւ ունենալով անցեալին մէջ անոր բարուք ծառայութիւնները, արժան դատեց խնդրել Ս. Պատրիարքէն որ Թաղ. Ժողովոյ որոշումով 100 ղշ. ամսական նշանակուի անոր:

5. Ժողովը որոշեց յանձնարարել մայրաքաղաքիս եկեղեցիներու քարոզիչներուն ու աւագերէցներուն որ հրաւէր կարդան քահանայական դասուն՝ մասնակցել ի նպաստ Հայաստանի և Կիլիկիոյ սովեալներուն բացուած հանգանակութեան:

6. Ժողովը տեղեկանալով որ մայրաքաղաքիս գլխաւոր եկեղեցիներուն մէջ 5—6 քահանայ կեցած ատեն առաւօտները և երեկոները հազիւ 1—2 քահանայ ներկայ կը գտնուին, որոշեց յանձնարարել քարոզիչներուն և աւագերէցներուն որ յատուկ ուշադրութիւն դարձնեն և յորդորեն որ անխափան ներկայ գտնուին:

7. Ժողովը որոշեց յանձնարարել քարոզիչներուն, աւագերէցներուն և Թաղ. Խորհուրդներուն որ եկեղեցիներու բարեզարդութեան և մաքրութեան հոգ տանին: Նոյնպէս վարժարաններու տեսուչներուն հետ խորհրդակցելով յատուկ կարգադրութեամբ մը առաւօտ և երեկոյ փոխնիփոխ ղրկեն և շաբաթ ու կիրակի օրերը ձայնաւոր տղաք եկեղեցի բերել տան:

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ Նորակազմ Խնամակալութիւնը երէկ իր առաջին նիստը գումարելով Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ, իր դիւանը կազմեց հետեւեալ կերպով. Ա. Ատենապետ՝ Յովհաննէս էֆ. Թօրոսեան, Բ. Ատենապետ՝ Շարապ էֆ. Գապամաճեան, Ա. Ատենադպիր՝ Յովհաննէս էֆ. Շահնազար, Բ. Ատ. դպիր՝ Տօքթ. Ն. Թիւլեան: Խնամակալութիւնը նկատի ունենալով Կեդր. վարժարանի ծրագրին և ուսուցչական մարմնոյն կարեւոր փոփոխութիւններու պէտքը, որոշեց յաջորդական նիստերու մէջ այդ կարգադրութիւնները ընելով՝ անյապաղ բանալ վարժարանը յառաջիկայ երկուշաբթի դեկտ. 1/14ին: Բացումը պիտի կատարուի նոյն օրը, սիրուն հանդէսով մը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր:

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Նորակազմ Հոգաբարձութիւնը երէկ Գալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ եւս նիստ գումարեց նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին: Սակայն անդամներէն երկուքը՝ Տեարք Յովակիմ Մինասեան, Միհրան Մուրատեան և Տօքթ. Գապամաճի հրաժարած ըլլալով, դիւանի ընտրութիւնը յետաձգուեցաւ ուրիշ օրուան:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ միաբանութեան կողմէ հեռագիր մը հասաւ երէկ Ս. Պատրիարք Հօր, որով կը յայտնեն թէ՝ Տ. Գէորգ արքեպս. Երէցեանի վանք վերադարձը ստիպողական դարձած է և հետեւաբար կը խնդրեն որ ընդմիշտ վանք ղրկուի:

ՏԷՐՍԻՄԻ առաջն. փոխանորդ Տ. Արիստակէս քհնյ. և տեղւոյն երեւելիներէն հետեւեալ ստորագրութեամբ հետեւեալ հեռագիրը հասած է Պատրիարքարան, տեղւոյն խաղաղութեան և անդորրութեան մասին.— «Տէրսիմտէ հէր եէր սիւքիւնէթ եօլունտա տըր. էրմէնիլէրէ թաարրուզ եօգ տըր. միւթէաարրըզ Հայրի պէյին թէտպիրի հաքիմանէսի իսթիգպալէն մէմնունիյէթլէ տըր»: Իսկ նոյն տեղէն հասած է երկրորդ հեռագիր մը որով կը յայտարարուի թէ՝ թէեւ թերթերու մէջ գրուած էր թէ 30 հայ գիւղեր Քիւրտերու կողմէ կողոպտուած է, բայց ատիկա ոչ թէ Սահմանադրութենէն վերջ, այլ գարնան սկիզբները տեղի ունեցեր է: Իսկ այժմ օսմ. զինուորներուն կողմէ ապաստանները նուաճուած են և անդորրութիւնը կը տիրէ շնորհիւ միւթէսարրըֆի ջանքերուն:

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութեան կողմէ Պատրիարքարան հասած է պաշտօնագիր մը որով կը ծանուցուի թէ այս անգամ հարկ դատուած է որ ոչ-իսլամ հասարակութիւններէն 60 որբ և աղքատ ուսանողներ առնուին Տար-իւլ-Խայր գիշերօթիկ վարժարանը. այս վաթսուն որբերէն տասը հայ պիտի ըլլան, պայմանաւ որ 7ը տարեկանէն վար և 16էն վեր չըլլան: Այս առթիւ կ'արժէ դիտել տալ նոյն նախարարութեան թէ՝ ինչո՞ւ արդեօք դեռ մինչեւ այժմ կը չարունակէ «Էրմէնի ճէմաաթը» յորջորջել մեզ, փոխանակ «Էրմէնի միլլեթի», քանի որ մենք ազգ մըն ենք և ոչ թէ հասարակութիւն մը: Պէտք է ուղղել այս կէտը:

ՁԻՆՆԻԼԵՐԷՆ ընդարձակ հանրագրութիւն մը հասած է Պատրիարքարան, որով թէ նոյն գիւղացիք և թէ Եալովայի չիֆթլիկներուն մէջ գտնուող բոլոր գիւղացիները կը բողոքեն իրենց մօտերը գտնուող անտառի մը խնդրի մասին եղած անիրաւութեանց դէմ և անօրէնութեան մը կը խնդրեն: Ինչպէս յայտնի է այս գիւղացիք շատ հին ֆէրմանով մը արտօնուած էին իրենց պէտքերին չափ փայտ կտրել այդ անտառէն, սակայն երեք տարիէ ի վեր Խալիլէի Խասաայի տեղւոյն ազդեցիկներուն անօրէնը քառասունական փարայ սակաք է գանձել մէն մի փայտի բեռէ, ինչ որ մեծ վնաս մըն է խեղճ Հայերուն:

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻՆ բազմաստորագիր հանրագրութիւն մը հասած է Պատրիարքարան, որով կը բողոքեն Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւններուն մէջ գործուած զեղծումներուն մասին և անոր բեկանումը կը պահանջեն: Թաղ. Ժողովոյ նկատառման յանձնուեցաւ այս հանրագիրը:

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ հեռագրաւ տեղեկութիւն ուզեց Տրապիզոնի առաջնորդէն թէ ճի՞շդ է որ տեղւոյն մէջ վեց գաղթականներ սպաննուեր են լազերուն կողմէ:

ԵՕԶԿԱՏԻ Առաջնորդ Տ. Խորէն վրդ. կը ծանուցանէ թէ յանուն տուրքերու գանձման պատրուակին տակ կառավարական անիրաւ պաշտօնեաներ Հայերուն հողերը բռնի կը գրաւեն և աժան գիներով կը ծախեն Թուրքերուն: Տնօրինութիւն մը խնդրուած է:

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԻՆ կողմէ իր անդամակցիներէն քննիչ մարմին մը կազմուեր է որ Աշոտ եպիսկ.էն պիտի ստուգէ թէ ճի՞շդ է որ Տիրայր վրդ. նամակներ գրած ըլլայ հոս հոն՝ Օրմանեանի կաթողիկոսական թեկնածութեան ի նպաստ:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ արձանագրութեան դիւանի նախորդ տեսուչը Մկրտիչ Մելիքեան իր վերջին անվճար երեք ամսականները պահանջեր է: Երանի իրեն:

ԱՐՄԷՆԵԱՆ-ԱՐԷԼԵԱՆ թատերախումբը Սամսոնէն մայրաքաղաքս հասաւ և այս շաբթու իսկ պիտի սկսի իր ձմեռ րէբէրթուարին խաղերը ներկայացնելու: Անշուշտ թատերասէր հանրութիւնը չպիտի զլանայ իր քաջալերանքը այս առաջնակարգ խումբին, որ ամէն տեղ այնքան համակիր ընդունելութիւն գտած է:

ԳԱՐՈՒՆ գրական վարչութիւնը խմբագրութեանս ներկայացուց Պօլսոյ կեդր. Թղթատան ընկալագիրը, որով կը հաստատուի Սպարդայի գրքերուն ղրկուած ըլլալը Իզմիր ցոյց տրուած հասցէին: Հետեւաբար, Սպարդայէն խմբագրութեանս գրուած թղթակիցին եթէ գրքերը չէին հասած, հարկաւ հիմա հասած ըլլալու են:

ԵՂԲԱՅՐՔ Գ. ԲՈՒԽԱՆԻԿԵԱՆ կը խնդրեն մեզ ծանուցանել թէ այն քննիչ մասնախումբը որ կազմուած էր կեդր. սահմանադրութեան ստորագրութիւնը ստուգելու համար, կը բաղկանար հետեւեալ անձերէն. Սելանիկի զինուորական հիւանդանոցի Տնօրէն Տօքթ. Խալիլ Նէջիբ փաշա, Տօքթ. Ասլանեան էֆ., Միքայէլ էֆ. Նորատունկեան և Խտաբէի վարժարանի ուսուցիչներէն Ղազարոս էֆ.:

ՄԵԿՆՈՒՄ.— Այսօրուան Խտիւական շոգենաւով Իզմիր կը մեկնի տեղւոյն երեւելի վաճառականներէն և Տնտեսական Խորհրդոյ ատենապետ Սահակ էֆ. Աստիքեան:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կրօն. Ժողովոյ մասնախումբը Տ. Մկրտիչ եպս. Վեհապետեանի նախագահութեամբ երէկ գումարուեցաւ և պակասող երկու եկեղեցական երեսփոխաններու քուէարկութեան ձեռնարկեց: 128 ընտրողներէն 79ին մասնակցութեամբ, (որոնց 41ը՝ անձամբ և 38ը նամակով) ընտրուեցան երկու երեսփոխաններ՝

Տ. Եղնիկ Արքեպս. Ապահունի 48 քուէ
Տ. Գէորգ » Երէցեան 44 »

բացարձակ քուէով:

Այս ընտրութիւնը մասնախումբին կողմէ յատուկ տեղեկագրով մը պիտի հաղորդուի Ազգ. Երեսփ. Ժողովին:

ԱՐԷԼԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՍԱՄՍՈՆ 15 Նոյ.

Վերջապէս Բաֆրայի հայոց կրթասիրական միութեան գեղարուեստական մասնաճիւղին թատերական խումբը Տրապիզոնէն հոս ժամանեց իր շքեղ ու փայլուն ներկայացումներովը Սամսոնի հայութեան թատերական կիրթ ճաշակին գոհացում մը տալու՝ ղեկավարութեամբ Յ. Արէլեանի և Ա. Արմէնեանի: Սամսոնցին կոկիկ բեմին պատիւ բերող և անոր փառքն ու զարդը կազմող այս խումբին ներկայացումները վեց-եօթը անգամներ վայելեց, թատրոնէն գոհ տպաւորութեան մը տակ մեկնելով: Հոս հարկ չկայ խումբին մասնակցող դերասաններու և դերասանուհիներու անունները կրկին անգամ մի առ մի թուել, քանի որ առաջուց արդէն թերթերու մէջ հասարակութեան ծանուցուած է:

Յիշեալ խումբը յաջող կերպով ներկայացուց Շիլլէրի «Աւազակներ»ը, Շիրվանզատէի «Պատուի համար»ը, Շէյքսփիրի «Օթէլլօ»ն, Իպսէնի «Տօքթօր Շթօքման»ը և Ա. Ահարոնեանի «Արցունքի հովիտ»ը ու Յ. Պարոնեանի «Մեծապատիւ մուրացկաններ»էն երկու արարուած՝ որպէս զի ներկաները տխուր տպաւորութեան մը տակ չմնան միշտ:

Պարագաները թոյլ չտուին որպէս զի իւրաքանչիւր խաղի ներկայ գտնուէի: Եւ սակայն դիտելի էր Տէր Յ. Արէլեանը «Օթէլլօ»ի դերին մէջ խոր տպաւորութիւն մը բրաւ ներկաներուն վրայ: Տէր Ա. Արմէնեանը իր զրպարտչական ու մեքենայող դերին մէջ միակն էր, իր բրած զրպարտութիւնները «Օթէլլօ»ի կնոջ մասին այնքան բնական էին որ ժողովուրդը պարզապէս իր դէմ գրգռեց:

Տիկին Արմէնեան իր կնոջական դերին մէջ եզական էր: Երբ նէ ամբաստանուեցաւ ու շրջապատուեցաւ իր ամուսինէն իբրեւ երիտասարդ սպայի մը հետ հաղորդակցութեան ու յարաբերութեան մէջ մտնող անհաւատարիմ կին մը, իր պաշտօնական և ո և է անցուդարձէ անտեղեակ զարմացական նայուածքները այնքան բնական էին որ չկար ո և է մէկը որ կարեկցական ու արգահատական աչքերով մը չնայէր անոր վրայ:

Ինք անտեղեակ թէ իր ամուսինը նոյն գիշերը իր կեանքը պիտի ոչնչացնէր երգեց այնքան սրտառուչ և սրտամորմոք երգ մը որ հանդիսականները սաստիկ յուզուած՝ չէին կրնար չփղձկիլ: Աններեւակայելի էր իր սոսկումը, երբ ամուսինը գիշերը դաշոյնով զայն իր իսկ անկողնին մէջ սպաննեց ըսելով. «Մեռի՛ր այդ անկողնին մէջ, քանի որ զայն դուն պղծեցիր»: Ասով չմնացաւ, սակայն, երբ վերջը իր ամուսինը իրողութիւնը հասկցաւ թէ իր կինը ո և է մէկուն հետ յարաբերութիւն չունի, զղջաց, լացաւ ու յուսահատեցաւ և վերջապէս իր հաւատարիմ սպաներուն և այդ անխիղճ դաւաճանին առջեւ իր կեանքն ալ ոչնչացուց: Վարագոյրը գոցուած էր...:

Սամսոնի հայութիւնը խիստ գոհ հանեց այս թատերական խումբը, յաճախելով միշտ թատրոն և քաջալերելով զայն: Մօտերս պիտի մեկնին Պոլիս, ուր կը յուսանք թէ Պոլսոյ հայութիւնը առաւելապէս օգտուելով պիտի վայելէ այս տաղանդաւոր խումբին թատերական տաղանդին իսկական արտայայտութիւնը պոլսահայ բեմերուն վրայ:

ՍՏԵՓԱՆ ՍՄԲԱՏ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՌՈՏՈՍԹՕ, 22 Նոյ.

Ինչպէս կը յիշուի, տեղւոյս լսարանի ընկերութեան Վարչութիւնը վեց գաղթականներ խնդրած էր Պատրիարքարանէ. շաբթուս մէջ 11 գաղթականներ ղրկուեցան Առաջնորդարան: Լսարանի Վարչութիւնը օրը օրին տեղաւորեց վեց գաղթականները՝ իրենց ընդունակութեան համեմատ՝ բարեսէր ազգայիններու խնամքին յանձնելով զանոնք: Մնացեալներէն երկուքն ալ, դարձեալ լսարանի վարչութեան հոգածութեամբ, յանձնուեցան տեղւոյս անգլիական փոխ-հիւպատոս Պ. Էտմօնի, որ գոհացուցիչ պայմաններով ընդունեց զանոնք, իր ագարակային գործերուն մէջ աշխատցնելու համար:

⁂ Առեւտրական դասէն քանի մը երիտասարդներ գովելի գաղափարը կ'ունենան մեր հրապարակին վրայ խնայողական փոքրիկ ընկերութիւն մը հաստատել. գաղափարը զիրենք կը քաջալերէ ժողովրդային աջակցութեան վրայ կը յուսադրեն. փոքրիկ տնկիները մինչեւ որ արմատանան պէտք ունին նեցուկներու, զորս ժողովուրդը միշտ իր ծոցին մէջ ունի. ուստի հողը պատրաստուած նկատելով՝ անմիջապէս գործի կը սկսին ու, առանց այլեւայլի, կ'ուրուագծեն օրինագիծ մը, որ 8—10 երիտասարդներու արդէն փայփայած գաղափարին համաձայն կուգայ: Հինգ հոգիէ բաղկացած Վարչական Խորհուրդ մը կ'ընտրեն մէջերնին, որ Սեպտ. 1էն գործնականի կը վերածէ իրենց յղացումը. կանոնագրի յայտարարութիւնը չսպասելով կը հաւաքէ բազմաթիւ բաժնեկիցներ «Խնայողական Միութեան» չուրջը: Պայմանները շատ պարզ են ու դիւրամատչելի մանաւանդ բանւոր դասակարգին. իւրաքանչիւր բաժնեկից յաջորդական հինգ տարուան համար, ամէն տարեգլուխ մէկ օսմ. ոսկի վճարում ընելով, շաբթէ շաբաթ 5 ղրշ.ի համեստ գումար մը պիտի վճարէ կանոնաւորապէս, ուրիշ ոչինչ: Կենդանի քայլերով և քիչ մը բաժնեկիցներով «Խնայողական Միութիւնը» սկզբնական գործի սկսաւ. չմոռնանք ըսելու որ Միութեան գործունէութիւնը կը դառնայ զուտ առեւտրական գործերու չուրջ. առաջին ամսուան վերջն իսկ տեսնուեցաւ 8% զուտ շահ մը, ինչպէս կը տեսնուի Վարչական Խորհուրդին հրապարակային համարատուութենէն, երկրորդ ամսին ալ լրացաւ և դարձեալ հրապարակաւ ծանուցուեցաւ որ այս անգամ 15ի բարձրացեր է զուտ շահը. երկու ամսուան գործունէութիւնը ցոյց կուտայ 23 ղրշ.ի շահաբաժին մը: Վերջապէս, լրացնելու համար այս տեղեկութիւնները, աւելցնենք որ այսօր 200ի բարձրացած է մասնակցողներու թիւը և Վարչութիւնը, որ, ինչպէս կ'երեւի, գրական և գործօն անդամներէ կը բաղկանայ, իր գանձին մէջ այսօր կը համրէ 400 օսմ. ոսկիի մօտ գումար մը, ու օր օրի համակրութիւն և յաջողութիւն կը վայելէ: Դրամագլխին աճման հետ Վարչութիւնը իր գործունէութեան շրջանակը կ'ընդլայնէ, պարագայ մը որ դժուարութիւն չի ներկայացներ, քանի որ անոնցմէ ոմանք առեւտրական հրապարակին վրայ ծանօթ են արդէն թէ՛ Ռոտոսթոյի շրջակաները և թէ՛ Պոլիս, Սելանիկ, Իզմիր, Եւրոպա եւայլն: Երկու ամսուան մէջ մեծաքանակ և փոքրաքանակ գործառնութիւններ ունեցան թէ՛ հոս, թէ շրջականերու հետ գլխաւորապէս ցորենի, իւղի և այլ ապրանքներու վրայ, յանձնարարութիւնները խնամով և փութով կը կատարուին. անդամները առեւտրական հրապարակին վրայ ծանօթ են իրենց պատուաւորութեամբ և ժիր աշխուժութեամբ: Դրսեցի վաճառականներ սկսած են ամենայն վստահութեամբ կանոնաւոր յարաբերութիւն հաստատել «Խնայողական»ին հետ, ինչպէս արդէն առեւտրական գործառնութիւններ ունին անոր անդամներուն հետ անհատապէս: Կը գովենք իրենց ձեռներէց ոգին, խորհելով մանաւանդ որ ժողովրդային համեստ դասակարգն է որ պիտի օգտուի նիւթապէս՝ շաբաթական չնչին և դիւրատար վճարումներու փոխարէն և յաջողութիւնը կը մաղթենք. ի մօտոյ 1000 ոսկիի կը հասնի խնայողականին տրամադրութեան տակ գտնուած գումարը՝ դրամագլուխ, շաբաթական և [illegible] միաւոր [illegible] Պոլսոյ և Ռոտոսթոյի միջեւ, երբ ի վիճակի ըլլան նիւթապէս այդ օրինակ ձեռնարկ մը գլուխ հանելու, ինչո՞ւ չէ. հաւաքական ուժերու վրայ մեծ հաւատք ունինք ներկայ րէժիմի ատեն և յաջողութիւնը այժմէն հաւանական կ'երեւի, կը բաւէ որ հաստատ քայլերով յառաջանան և իրենց առաջադրութեանց մէջ հաշուեն մանրամասնութիւնները չոգեւորելի գծի մը համեմատաբար դժուարին գործին այլ և այլ կողմերը իրենց յարակից պարագաներով:

⁂ Ս. Յովհաննեան վարժարանի երկսեռ աշակերտները Հայաստանի սովեալներուն համար չորս ու կէս ոսկի հանգանակեցին. այս գումարը ղրկուեցաւ Սրբազան Պատրիարք Հօր:

ԹՂԹԱԿԻՑ

⁂

ՊԱՖՐԱ, 13 Նոյեմբեր.

Պաֆրայի Գայմագամ Շէֆիգ էֆ.ի նախաձեռնութեամբ քլիւպ մը հաստատուեցաւ, «Սաադէթի միլլիյէ քլիւպի» անունով: Քլիւպին պաշտօնական բացումը կատարուեցաւ ամսոյս 9-ին կիրակի օր: Պատուակալ նախագահն է ինքը Գայմագամը. անդամավճար որոշուած է 1½, 1 և ½ մէճիտ: Քլիւպը կը կառավարուի եօթը անդամէ բաղկացած վարչական մարմինի մը կողմէ, որուն մէջ երկուքը Հայեր են: Դիտողութիւն մը, սակայն, որ անշուշտ Քլիւպին հիմնադիրները պիտի հաճին նկատողութեան առնել: Քլիւպը, որքան գիտենք, համազգային ըլլալու հանգամանքով մը հիմնուած է, ուստի անոր զուտ թրքական ձեւ մը, ինչպէս մը չտալու և գէթ արտաքին երեւոյթները փրկելու համար հարկ էր «Սաադէթի Օսմանիյէ» կամ «Սաադէթի միլէլիյէ քլիւպի» անունը տալ և ո՛չ թէ «Սաադէթի միլլիյէ քլիւպի» անուանակոչել և զուտ ազգայնական անուն մը տալ զայն:

⁂ Կարնոյ նահանգին Օսմ. Երեսփոխանական ընտրութիւնները աւարտեցան. ընտրուած հինգ անդամներէն երկուքը Հայեր են, Վարդգէս Սերէնկիւլեան և Գարեգին Փաստրմաճեան: Այս վերջինը և Թուրքերէն մէկը, Պաթումի ճամբով Պոլիս պիտի գան, իսկ մնացեալ երկուքը՝ փաստաբան Սէյֆուլլահ էֆ. և Հաճի Շէֆքէթ Հօճա, երկուքն ալ անցեալ տարուան թրքական շարժումի պարագլուխներէն և աքսորուածներէն, ու Վ. Սերէնկիւլեան երէկ քաղաքս ժամանեցին ու այսօր մեկնեցան դէպ ի Պոլիս: Բաւական ժողովուրդ սահնակներով և հեծեալ դիմաւորելու և յետոյ ողջերթի գացին բաւական տեղ:

⁂ Անցեալներս Արեւելքի մէջ հրատարակուած թղթակցութեամբ մը Բաբերդի Հայ նահատակներու հողակոյտին վրայ կատարուած հոգեհանգիստի նկարագրութիւնը եղած և ինքնակոչ բանախօսի մասին հարեւանցի դիտողութիւն մը եղած էր շատ արդարացի կերպով: Այդ թեթեւսոլիկ պարոնը չնայելով որ ինք Ընթերցասիրաց Միութեան անդամ էր, զգածուելով, երեւի թէ «Արեւելք»ի մէջ իր մասին եղած դիտողութենէն, անցեալ կիրակի անստորագիր «Եաֆթա» մը կը փակցնէ Մայր եկեղեցւոյն դուռը՝ կարգ մը ափեղցփեղութիւններ ցփռելով նոյն Միութեան և Ընթերցարանի հասցէին, սակայն անճարակաբար կը բռնուի իր այդ ձախաւեր փորձին մէջ և հրապարակաւ խայտառակուելէ վերջ խայտառակ արարքը, ընթերցասիրաց Միութեան Ընդհ. Ժողովի որոշմամբ կը վտարուի նոյն Միութենէն:

⁂ Կը լսուի թէ կարգ մը անձեր, որոնք ցարդ բարեհաճութիւնը չէին ունեցած անդամագրուելու Ընթերցասիրաց Միութեան եւ գէթ հեղ մը ոտքերնին ներս չէին դրած Ընթերցարանէն, կը մտադրեն ձրի Ընթերցարան մը բանալ: Ձրի ընթերցարան բանալու նպատակը դէշ չէ, սակայն երբ նկատի առնենք որ Բաբերդի մէջ հազիւ 3-400 տուն Հայ կայ և բացուած ընթերցարանը 20 փարա անդամավճարով արդէն իսկ ձրի ըսել է, ըլլալով՝ այդ ձեռնարկը բացուած ընթերցարանին հարուած մը տալու նպատակաւ է միայն եւ ժողովուրդը երկպառակտելու կրնայ ծառայել: Բայց ի՛նչ ալ ըլլայ, այդպիսի փորձեր, չեմ կարծեր որ վնասեցնեն Ընթերցասիրացի անդամները եւ նորաբաց ընթերցատան վարիչները որոնք ինչպէս կը լսենք մօտ օրէն պիտի սկսին եղեր ժողովրդական ձրի դասընթացքներ ալ բանալ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԿԱՐԾԻՔ

Հուզագը Ռումումյէի մէջ հրատարակել տուած նամակս տպագրելէ վերջ, Մանզումէ աւելցուցած էր իր կողմէ. «Պետրոս Համամճեանի անձնական կարծիքն է ատիկա և հանրային լուրջ կերպարանքով մը չի ներկայանար»:

Եւ ըսած էի. «Զօհրապ և Հալաճեան էֆ.ները փոքրամասնութիւն կազմող անպաշտօն մարմնի մը կողմէ իբր ընտրելի ներկայացուած են, և թէ Ազգին կողմէ ընտրուած չեն»: Ասիկա, ըստ Մանզումէի անձնական կարծիք մըն է եղեր (!!): Հետեւաբար, միշտ ըստ Մանզումէի, անձնական կարծիք յայտնել է ըսել թէ՝ զոր օրինակ, Ազգ. Երեսփոխանները քուէից մեծամասնութեամբ ընտրուած են, թէ Գալաթիոյ և Պոլսոյ միջեւ կամուրջ մը կայ, թէ Արեւելք առտուան թերթ է, թէ Չէյթունի մէջ սով կայ, թէ Հայոց Պատրիարքը Գումգաբու է, թէ... բայց այս անձնական կարծիքներուն վերջը չպիտի գար:

Մնացեալը ընթերցողին դատողութեան կը ձգենք:

ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1909 ՏԱՐՒՈՅ

Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհական 1909 տարւոյ պարզ օրացոյցը հրապարակ ելած է մաքուր տպագրութեամբ և կը վաճառուի բոլոր գրավաճառաց քով:

Գինն է 1 դահեկան

ՃՇԴՈՒՄ ՄԸ

Հոկտ. 19/1 Նոյեմ. Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահում տրուեց հայկական համերգ, ի նպաստ երկիր վերադարձող Հայ գաղթականների (Հ. Յ. Դ. Պոլսոյ կոմիտէի նախաձեռնութեամբ), որի հաշիւը նախ իմ ստորագրութեամբ լոյս տեսաւ ձեր թերթի մէջ և ապա Հ. Յ. Դ. տեղ. կոմիտէի կողմից: Լոյս տեսած հաշիւների մէջ կայ տարբերութիւն, թերեւս և չնչին. տարբերութիւնը առաջ է եկել նրանից, որ իմ տուած հաշիւը ես ստացած եմ նոյն Հ. Յ. Դ. տեղ. կոմիտէից (վերջնական հաշուետուութեան ձեւով), իսկ երկրորդը տրուած է եղել Հ. Յ. Դ. տեղ. կոմիտէի անունից: Պարզ է ուրեմն, որ հաշիւների տարբերութեան, ինչպէս և պատաիկների (890 ղրուշ) չը գանձման համար պատասխանատու չեմ:

ԼԵՒՈՆ ՓՈՂՈՍԵԱՆ

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ

Այն Օրիորդ կամ Տիկիններ որոնք Թուրքերէն խօսիլ գիտեն և կը փափաքին դերասանուհի ըլլալ, թող դիմեն Սահնա Միլլիէի Վարչութեան, Բերա Թէփէ Պաշի Թատրոնը և տեսակցին դերասանապետ Պիւրհանէտտին պէյի հետ:

1—2

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 31 յուլիսի 1908

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. Ոսկի	
Բաժինք չգանձուած	5,500,000	—
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	4,058,181	85
Պետական արժէթուղթք	1,457,155	64
Զանազան արժէթուղթք	2,520,360	05
Գանձելի փոխանակագիրք	2,858,467	25
Ընթացիկ հաշիւք կայս. Գանձուն — պարտականք	2,162,707	74
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	2,877,038	91
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառոց	5,183,636	47
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	293,554	—
Զանազանք	79,059	46
	26,990,121	37
ՊԱՐՏՔ		
Դրամագլուխ	11,000,000	—
Պանքատոմսք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	970,062	—
Վճարելի փոխանակագիրք	1,305,780	03
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	1,530,310	71
Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	10,535,576	89
Վճարելի շահաբաժինք	121,984	11
Կանոնական պահեստ	1,098,012	—
Զանազանք	428,395	63
	26,990,121	37

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Տնօրէն	Հաշուակալ	Ընդհ. Տնօրէն
Ժ. ՏԷՖԷՍ	Օ. ՊՐԻԱՆՑ	Ա. ՆԻԱՍ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

24 Նոյեմբեր 1908

Օսմ. Միացեալ փոխառութեան պարտաթուղթ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ղշ.	100 23
» ամէնէն վար գինը	»	100 09
» » վեր »	»	100 26½
» երեկոյ գոցուեցաւ	»	100 18

Ռումէլի Երկաթուղի

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	172 —
» ամէնէն վար գին	»	171 5/8
» » վեր »	»	172 1/8
» երեկոյ գոցուեցաւ	»	171 5/8

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ

454 Բերա Մեծ փողոց 454

Վ. Մ. ՀԻՆԴԼԵԱՆԻ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ուր կը տրուին բոլոր ատամնաբուժական խնամքները գիտական և արուեստական, ամենավերջին դրութեամբ նոր բերուած գործիքներով: Հիւանդները ամէն օր կ'ընդունուին: Բշ., Դշ. և Ուր. առաւօտները Սկիւտար, ըստ առաջնոյն:

50—8

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

ԱԶԴ.— Կ. Պոլսոյ Թրամուէյներու ընկերութիւնը աճուրդի կը դնէ հետեւեալ հին նիւթեղէնները.— Երկաթէ գիծեր, շրջանակներ, անիւներ, պայտեր և երկաթէ, զինկէ ու կապարէ ուրիշ հին մնացորդներ, որոնք կը գտնուին Շիշլիի, Պէշիքթաշի ու Ագսըրայի մթերանոցներուն մէջ: Աճուրդը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երեքշաբթի օր, դեկտ. 8, (Ն. Տ.) կէս օրէն յետոյ, ժամը 2ին, Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Վոյվոտա, Ղալաթիա:

5—4

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 26 Նոյեմ. 1908

ՁՄՐԱՆ
ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆ, ԿՕՇԻԿ,
ԳԼԽԱՐԿ, ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ, ՖԱՆԷԼԱ
Կանանց, արանց եւ տղոց համար
ՊԵՐՃԱՆՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ
ԾԱԾԿՈՑՆԵՐ, ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՄԱՐՈՔԷՆԷ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ
ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՔՈՒՓՕՆՆԵՐՈՒ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Համիտիէ Ճատտէսի, 24 Քէօբրիւլիւ խան, ՊՈԼԻՍ

Ձմրան եղանակին առթիւ այս շաբթու տասը հազար քուփօն հասած են և իրենց իրական արժէքին գրեթէ կէս գինովը պիտի ծախուին

4000	2000	2000
հաքիւմցու	բալթօ	բանթալօնցու
500	1000	500
սեւ ու կապոյտ քուփօններ	ժիլէցու	հաքիւմ-բալթէօրներ

Գիները որոշ են և իւրաքանչիւր քուփօնի վրայ նշանակուած։ Միակ այցելութիւն մը կը բաւէ համոզում գոյացնելու համար թէ կերպասներուն տեսակը ո՛րքան առ է և գիները ո՛րքան չափաւոր են։ Գնուած ամէն կերպաս, երբ յաճախորդէն անհաճոյ թուի, 48 ժամէն ետ կ'առնուի կամ փոխարժէքը կը վճարուի։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ԲԱՑ Է ՄԻՆՉԵՒ ԺԱՄԸ 10 (Ը. Թ.)

10—6

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հաւանութեան տակ տարաբնակ գաղթականներու զետեղման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը յառաջիկայ ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգեւ չշահող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունըհինգը պարգեւներու և ամորթիններու պիտի յատկացուի։ Ուստի այս վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և ատոնցմէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամորթի պիտի շահին։ Ինչպէս կ'երեւի տարեւ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նշանաւոր պարգեւներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին գին նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կտորի բաժնուած է։ Յիշեալ կտրոնաւոր տոմսակները՝ մէկէրէն 19 ղրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 72 ղրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 36 ղրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 18 ղրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և Կամուրջին գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ տոմսակ գնողներուն հետեւեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ $^0/_0$ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն $^0/_0$ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ $^0/_0$ին 9. 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ $^0/_0$ին 10ը, և 10,001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ $^0/_0$ին 12. առաջնորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1324 դեկտ. 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և նօտէրին, հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համագումար.
1	600000	600000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համագումար.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբերի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	500000	500000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2070000

ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	600000	600000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետրվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Համգմր.
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
10	100000	1000000
20	40000	800000
65	20000	1300000
300	10000	3000000
750	4000	3000000
1250	800	1000000
21600	200	4320000
24000		17020000

ՀԱՍՈՅԹ

	Ոսկին 100էն
Իւրաքանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով 250,000 թուահամար երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,000
	50,000,000

ԾԱԽՔ

	Ոսկին 100էն
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու Ցանձնաժողովին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Պէտէ և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ	Ֆրք.	9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ	»	142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—2

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Ա. ՖՐԱՆԿԻԼՕՖ եւ Ընկ

Պոլիս, Անանիասեան խան

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԶԳԵՍՏԵՂԻՆԱՑ

ԷՄՆԻՅԷԹ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ

Գրէտի Լիոնէի դրամատան վրայի յարկը հաստատուած

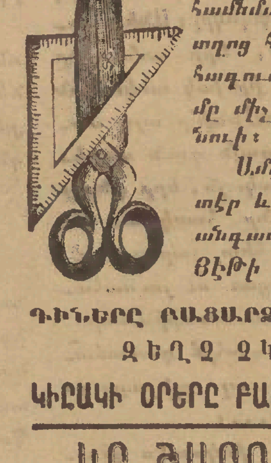

Վերջին նորաձեւութեան համեմատ արանց, կանանց և տղոց համար ամէն տեսակ հագուստներու ճոխ մթերք մը միշտ պատրաստ կը գտնուի։

Ամէնէն աժան ճաշակի տէր և դժուարահաճ անձեր անգամ գոհ կը մնան ԷՄՆԻՅԷԹի հագուստներէն։

ԳԻՆԵՐԸ ՈՒՂՂԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ՎՈՐՁԻՆ ՁԵՂՉ ՉԿԱՅ ԲՆԱՒ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑ Է 50—19

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆՔ

Առաջուընէ աւելի փայլուն, աւելի կանոնաւոր, աւելի եռանդուն կերպով կը շարունակենք մեր գործակալութիւնը, որ տասնեակ տարիներէ ի վեր քանդիչ ռէժիմին հալածանքներուն ենթարկուած էր։

Ազատութեան այս երջանկաբեր արշալոյսին մէջ, նոր ոգեւորութեամբ լեցուած, աւելի կորով ու աշխոյժ կը զգանք յառաջ տանելու մեր գործը որ օգտակար եղած է ազգ. դաստիարակութեան և անոր մշակներուն։ Առաջուան պէս մեր գործառնութեան զանազան ճիւղերը կը շարունակենք.

1. *Դասագիրք կը շինենք, կը հրատարակենք և կը վաճառենք։*

2. *Պոլսոյ և գաւառի դպրոցներուն համար ուսուցիչ և վարժուհի կը ղրկենք։*

3. *Ազգ. վարժարաններու հետ սերտ յարաբերութիւն կը մշակենք, որպէս զի մեր նախանձախնդիր դասագիրքերը գործածեն՝ վստահ ամենց անմրցելի առաւելութիւններուն։*

Առ այժմ մեր հասցէն է՝ 47, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷ (կազի ընկ.եան դէմ)

19 Օգոս. 1908 ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած։

Պահեստի գումարներ 38,000,000 ֆուրոնի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամով ըլլալու են։ Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆերայն *այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը բարձրացնել կամ ուէլցնել, տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։*

100 *ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։*

100 *ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.*

3	օր	100- 150	ոսկի	գումարի	համար
6	»	151- 200	»	»	»
10	»	201- 500	»	»	»
15	»	501-1000	»	»	«
30	»	1001 և անկէ վեր	»		»

Վինըր Պանք-Ֆերայն *իրեն կը վերապահէ պահքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած ատեն վճարելով տոկոսին պարունակած գումարը։*

Վինըր Պանք-Ֆերայն *խնայուած գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անշահախնդիր առնունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէքիլ կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։* 50—29

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վինըր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.երու երթեւեկի.

1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷԿԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կախմբ. 628 Ապր. եւ Ճմբ. Առաւ.

Կայարան			
Գոնիա		մկն.	12 30
Գաշլին խան			1 01
Ջումրա			1 45
Արբդ Խօրէն			2 13
Մանդասուն			2 42
Գարաման		ժմն.	3 13
		մկն.	3 28
Սիտրովա			3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ			4 44
Ալանա			5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 45
		մկն.	6 05
Պուլկուրլու	երեկոյեան	ժմն.	6 20

ԴԱՐՁ Կախմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ Իրիկուն

Կայարան			
Պուլկուրլու		մկն.	6 35
Էրէյլի		ժմն.	6 53
		մկն.	8 50
Ալանա			9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ			10 01
Սիտրովա			10 43
Գարաման		ժմն.	11 07
		մկն.	11 22
Մանդասուն			11 55
Արբդ Խօրէն			12 24
Ջումրա			1 —
Գաշլին խան			1 36
Գոնիա	երեկոյեան	ժմն.	2 05

59 44

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Գլխաւոր Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.

Պոլիս, Մ. Ի. Սաաթք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10.

Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.

Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Խմա-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.

Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անտոնոպուլոս չուկայի հրապարակ.

Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մօտա ճամբէսի.

Պէյօղլու-քէօբրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.

Բէրա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.

Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէյօղլու-քէօբրէ ճամբէսի, Թիւ 137.

Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրիանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.

Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.

Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ.

Սան Ստեֆանօ, Քէչէճեան էֆ.

17 *Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։*

ԱՆԱՏՈԼՅԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 223 առաւ. Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	3 —
12 42	»	Կէօքճէ Քըլըճ	մկն.	2 20
1 39	»	Սաալոնճը Գաւնար	»	1 38
2 33	»	Ալայունթա	»	12 42
3 14	»	Չէֆթէլէր	»	11 53
4 11	»	Տէօյէր	»	11 05
4 40	»	Իհսանիյէ	»	10 20
5 04	»	Համամ	»	9 53
5 14	»	Կազլըկէօլ համամ	»	9 44
5 41	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	9 13
6 01	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	8 53
6 41	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	8 20
7 36	»	Չայ	»	7 33
8 21	»	Իսհագլու	»	6 40
8 45	»	Աքշէհիր	»	6 15
9 16	»	Աք շէհիր	»	5 53
9 48	»	Աղարի քէօյ	»	5 13
10 30	»	Ղադընխան քէօյ	»	4 35
11 08	»	Իլկին	»	4 03
11 55	»	Գադըն-խանը	»	3 09
12 50	»	Սէրայ-Էօնի	»	2 27
1 22	»	Մէյտան	»	1 47
2 22	»	Բուռնար-Պաշը	»	12 42
3 —	ժմն.	Գոնիա	մկն.	12 —
Իրիկ.				Առաւ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 առն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 121 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	11 —
1 44	»	Աք Բունար	մկն.	10 18
2 24	»	Ալփու Քէօյ	»	9 46
3 4	»	Պէյլիք Ախուր	»	8 58
4 9	»	Սարիքէօյ	»	8 1
4 58	»	Պիլէր	»	7 4
5 35	»	Սազիլէր	»	6 27
6 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6 —
7 3	»	Բօլաթլի	»	5 16
8 21	»	Մալի Քէօյ	»	3 49
9 15	»	Սինճան Քէօյ	»	2 47
10	ժմն.	Էնկիւրիւ	մկն.	2 —
Իրիկ.				Առաւ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իրկ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 421 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	5 03
7 33	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	4 45

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ	Կռ. 322 խռ. Առ. Ժ. Վ.	324 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Կայարան		
Ալայունտ մկն.	2 35	12 45
Քէօթահիա ժմն.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ	**Կռ. 321 խռ. Առ. Ժ. Վ.**	**323 խռ. Իր. Ժ. Վ.**
Կայարան		
Քէօթահիա մկն.	2 —	12 05
Ալայունտ ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 46 խռ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. ԴԱՐՁ Թ. 41 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 43 խռ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Գատըգէօյ Հայտարբէ	ժմն.	4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէպզէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճըլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 06
4 37	11 39	»	Եարըմճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 10
6 39		»	Սապանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Պիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Գարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Պօզիւյիւք	»		12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Չուքուր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
[illegible]	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէյլօ	3709	Սարթօ	1119
Ալէփփօ	3607	[illegible]	938	Հերոս	3720	Մէքսիքօ	3557	Տիբէրօ	1735
Ամէլիօ	1541	[illegible]	2388	Հորաթիօ	1660	Միլօ	1057	[illegible]	119
Արիոսթօ	2277	[illegible]	1713	[illegible]	595	Մոնթէպէլլօ		[illegible]	1203
[illegible]	1822	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	3419	[illegible]	1382
[illegible]	1264	[illegible]	3464	[illegible]	5540	Նէրօ	1933	[illegible]	1546
[illegible]	4481	[illegible]	1520	[illegible]	1030	Օտէրօ	4100	[illegible]	3827
[illegible]	1871	[illegible]	1841	[illegible]	1053	Օթէլլօ	4036	[illegible]	1470
[illegible]	1837	[illegible]	954	[illegible]	3807	Օրլանտօ	1535	[illegible]	243
[illegible]	1244	[illegible]	1823	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1916
[illegible]	1094	[illegible]	349	Լէօ	1053	[illegible]	510	Վօլօ	1389
[illegible]	2729	[illegible]	4582	[illegible]	2272	[illegible]	3329	[illegible]	2391
[illegible]	1831	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1553	[illegible]	1360
[illegible]	4235	[illegible]	1143	[illegible]	3191	[illegible]	1618	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2905	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառանքով Հըլէն եկած են

Աւեֆրօ շոգենաւը, նաւապետ Հիլ,

Միֆասօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ։

Ընդհանուր վաճառանքով Հըլէն եկած կը սպասուի

Քասբէլլօ շոգենաւը. նաւապետ Ռոպինսըն, դեկտ. 8ին.

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՖ

Թիւ 22—24, Քէօյլիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 19 50—46

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Medaille d'Or Paris 1889
FARINE LACTÉE NESTLÉ
Aliment complet pour les Enfants

իւրենին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ ծերունիներու համար։

50 47

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկեր.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկ Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

«Օսմանիէ» շոգենաւը նաւապետ Կատրիլ, կիրակի, 6 դեկտեմբեր 1908 (Ը. Տ.) կէսօրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 8 դեկտ. 1908 (Ը. Տ.) կէսօրէ ետքը ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա հանդիպելով Իզմիր և Պիրէա

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Սախտէ» շոգենաւը, նաւապետ Ֆինտլէյ Դեկտ. 5ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Հաւգաս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոբթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԳԻԾ

Արագ երթեւեկ Կ. Պոլսոյ եւ Տրապիզոնի միջեւ

«Մէնզալէ» շոգենաւը, հինգշաբթի, 3 դեկտ., առտուան ժամը 12ին պիտի մեկնի Տրապիզոն, հանդիպելով Ինէպօլի, Սամսոն, Կիրասոն և Ուիզէ։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթ խան, խէջ ճառ. Նոճիւղեր, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայդօգրիս
Մինիս	Էմկյսիս
Րափսիս	Գուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարպօն	Ֆայէրի
Նավարին	Ֆարօս
	Թէպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հոն գեղեցիկ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, էլէկտրականով լուսաւորուած եւ իրեն համբոյր ...

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ... ճամբորդներ ...

Կ. Պոլսէն Լիվերպուլ Ա. կարգի գինն է 15

» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի ճամբորդութիւններէն և փոխադրութեանց համար Ղալաթիոյ մաքսատան ... շոգենաւերն ... 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Ալժերիայի նաւահանգիստները ... տեղեկութիւնք ...

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ եւ Ընկ

Գործակալք

Ոսկեման խան Թօփխանէ ճամբու Պոլիս

ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ընկ.

50 9 *Ջէյմս Սթրիթ Լիվերպուլ*

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Նոյեմբեր

Դշ. 12/25 *Ինէպօլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէսօրէն առաջ ժամը 10ին։*

Դշ. 12/25 *Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։*

Եշ. 13/26 *Իզմիր, Պիրէա և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։*

Եշ. 13/26 *Օտեսա. ժամը 4ին։*

Ուր. 14/27 *Սեվաստոպոլ. ժամը 10ին։*

Շբ. 15/28 *Օտեսա. ժամը 10ին։*

Շբ. 15/28 *Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հաւգաս Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Տրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոբթ Սայիտ և Աղեքսանդրիա. ժամ 4*

50—15

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա.	կարգ	Բարիզի համար	200	ֆր.
»	»	Մարսիլիոյ »	160	»
Բ.	»	Բարիզի »	150	»
»	»	Մարսիլիոյ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.

Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէփի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ։

15 50—10 Թ. ՈՒԸԳՈՒԼ

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՇԱՃԵԱՆ